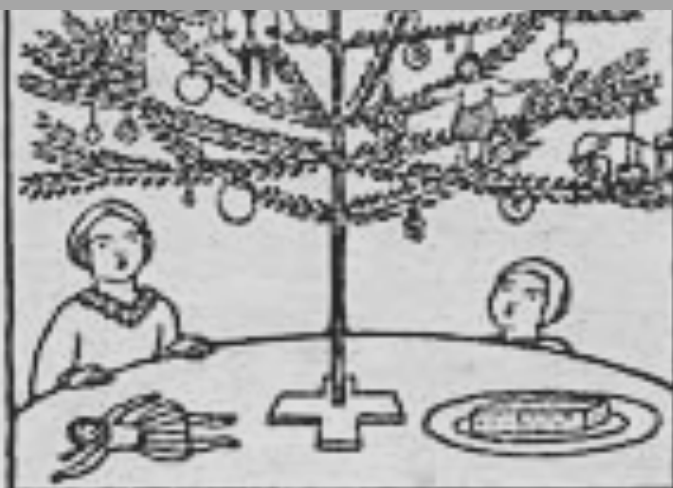

**UNA CANÇÓ
NADALENCA**
C. DICKENS

**ESTUDI DE L'ADAPTACIÓ LÈXICA I SEMÀNTICA
DE LA TRADUCCIÓ QUE VA FER JOSEP CARNER
D' "UNA CANÇÓ NADALENCA" DE CHARLES
DICKENS**

**TRADUCCIÓ DE
JOSEP CARNER**

Silvana Camprubí Gutiérrez
Treball de final de grau en Filologia Catalana
Tutor: Joan Ferrer Costa
Curs 2023-2024
Universitat de Girona
Data de lliurament: 4 de juny de 2024

RESUM

Aquest treball abordarà l'anàlisi del llenguatge de Josep Carner en l'obra anomenada *Una Cançó Nadalenca* (1918). L'obra original és de Charles Dickens i és anomenada *Christmas Carol* (1845). L'elecció de la traducció de Carner es fonamenta en l'impacte significatiu de la seva literatura, com també en les seves característiques estilístiques i lingüístiques purament *carnerianes*. El propòsit d'aquest treball és el d'estudiar el seu procés lexicogràfic mitjançant el context literari i cultural de l'obra; l'exposició breu del treball de l'autor com a traductor; el seu estil d'escriptura, així com estudiar el canvi del lèxic emprat en contraposició amb l'actual versió de Xavier Pàmies (*Tots els contes de Nadal*, 2009). A través d'un estudi comparatiu, s'analitzarà les interpretacions lèxiques d'ambdós traductors i com afecten la transmissió del significat original de Dickens en la versió catalana. Aquesta investigació lexicogràfica busca proporcionar una nova lectura depurada de vocabulari desfasat en el context lingüístic català actual.

Paraules clau: Josep Carner; Una Cançó Nadalenca; Charles Dickens; Christmas Carol; Lèxic; Traductor; Català.

ABSTRACT

This project will address the analysis of the language of Josep Carner in the book called *Una Cançó Nadalenca* (1918). The original work is by Charles Dickens and is called *Christmas Carol* (1845). Carner's choice of translation is based on the significant impact of his literature, as well as its purely Carnerian stylistic and linguistic characteristics. The purpose of this study is to study his lexicographical process thorough the literary and cultural context of his creation; the brief exhibition of the author's piece as a translator; his writing style, as well as to study the change of the lexicon used in contrast to the current version of Xavier Pàmies (*Tots els contes de Nadal*, 2009). Through a comparative study, the lexical interpretations of both translators will be analysed and how they affect the transmission of the original meaning of Dickens in the Catalan version. This lexicographical research seeks to provide a refined new reading of outdated vocabulary in the current catalan linguistic context.

Keywords: Josep Carner; Una Cançó Nadalenca; Charles Dickens; Christmas Carol; Lexicon; Translator; Catalan.

ÍNDIX

Introducció	5
<i>Part I: plantejament teòric</i>	
1. Context cultural català del moment	10
2. Josep Carner	14
2.1 Vida	14
2.2 Obra	16
3. Charles Dickens	18
3.1 Christmas Carol	20
4. Xavier Pàmies i el seu mètode de traducció	22
<i>Part II: llengua de la traducció (desenvolupament pràctic)</i>	
5. Preludi	24
6. Glossari	27
7. Comparació del llenguatge de Carner i Pàmies	40
<i>Part III: Conclusions i fonts consultades</i>	
Conclusions	50
Bibliografia	54

Agraïments:

Voldria donar les gràcies a la meva germana Vanessa, perquè sempre ha estat la meva referent de vida; al meu pare, perquè sempre m'ha escoltat i ajudat; a la meva parella, perquè sempre m'ha acompanyat a la biblioteca sempre que em faltava informació; al meu tutor de TFG, pel seu suport en tot aquest procés; i, en especial, a la meva mare, que no ha pogut veure la finalització de la meva etapa universitària.

INTRODUCCIÓ

La traducció literària és un procés profund i laboriós que implica la transposició d'idees, estils i emocions d'una llengua a una altra, motiu pel qual procura preservar l'essència i la singularitat de l'obra original sense alterar el propòsit de l'autor. En el context de la llengua catalana del noucentisme, Josep Carner emergeix com un dels traductors més significatius, arran d'una extensa obra prolífica, i, alhora, es converteix en el responsable de deixar una empremta immutable en la història de la traducció catalana. Aquest darrer fet és el motiu pel qual aquest treball de fi de grau se centrarà en la seva adaptació poètica d' *Una Cançó Nadalenca* de Charles Dickens, obra que, gràcies al seu contingut moralitzador, ha sobrepassat fronteres i anys per convertir-se en un clàssic universal de la literatura nadalenca.

Josep Carner, que no només és conegut per la seva creació literària, és també un traductor reconegut amb una extensa experiència, ja que gran part de la seva carrera literària l'ha dedicat a traduir obres de diversos gèneres: des de ficció fins a la no-ficció. La raó del seu èxit es pot trobar tant en la seva gran habilitat lingüística, com artística; és capaç de captar la nuesa d'un escrit i transmetre al lector el mateix estil, veu i to de l'autor original, creant així una obra traduïda propera molt semblant a l'autèntica. El resultat de les seves traduccions traspasa el paper: ha fet arribar al públic català obres literàries amb un alt valor cultural i literari. Carner, doncs, amb la seva feina, ha contribuït a enriquir el panorama literari català tot fent possible la incorporació d'una àmplia gamma de clàssics universals a cases catalanes del segle XIX fins a l'actualitat. Atenint-se a aquest fet, aquest treball pretén potenciar aquesta faceta de Carner traductor, perquè molts cops s'ha vist sotmesa al bandeig per la seva dedicació poètica. Tenint en compte aquesta premissa, es portarà a terme un estudi lexicogràfic de la traducció anteriorment esmentada: *Una Cançó Nadalenca*.

Una Cançó Nadalenca és un conte traduït al català de l'original *Christmas Carol*, de l'escriptor britànic Charles Dickens. El motiu de l'elecció d'aquest llibre és la seva llarga continuïtat des de la data de publicació (1845) gràcies al seu missatge de redempció i esperança, missatge que clarament es pot observar en ambdues obres (l'anglesa i la catalana de Carner). A partir d'aquí, i mitjançant un estudi en paral·lel de la traducció de

Xavier Pàmies, l'objectiu que es vol assolir és el de proporcionar una lectura culta i plaent; que sigui apta per la gent jove per tal d'ampliar el ventall de lectura i de vocabulari.

El motiu de la meva tria radica en el fet que, tot i ser molt apassionada per aquesta època de l'any, mai havia llegit aquest conte (considerat infantil). D'aquesta manera, quan vaig veure el gran ventall d'obres que havien sigut traduïdes pel gran Carner, la que més em va cridar l'atenció va ser *Una Cançó Nadalenca*. Quan vaig tenir el llibre a les meves mans i vaig realitzar la primera lectura, un dels aspectes més notoris era la varietat lèxica que posseïa l'exemplar. Tan sols a la primera esparsa vaig haver de buscar cada paraula que no pertanyia al meu *diccionari personal*¹. D'aquesta manera, vaig pensar que seria molt interessant llistar tots aquells mots que ara queden desfasats, per tal d'ajudar a tothom qui cregui que li manca vocabulari. Per fer-ho, vaig haver d'estudiar la llengua en tots els seus vessants: des del moviment que ho feia possible (el Noucentisme), fins a la llengua pròpia de Carner i com influïa aquesta en la seva traducció catalana. Com és d'esperar, llavors, em proposo casar el lèxic i fraseologia carneriana amb el context cultural català d'aleshores. A més, m'agradaria connectar la traducció de Carner de l'any 1918 amb la de Pàmies de l'any 2020. Així mateix, el que pretenc aconseguir és un estudi lexicogràfic de la traducció de Carner —involucrant l'època i l'obra on van ser concebudes— sense deixar de banda un exemplar més recent, el qual pot contenir un lèxic més actual.

Tan bon punt vaig ser conscient de quins eren els objectius i resultats esperats, vaig tenir clar quin era el procediment adequat: mitjançant la segona lectura —ja que la primera tan sols va servir per situar-me—, vaig creure convenient llistar totes aquelles paraules que no acabava d'entendre i que considerava que no eren comunes en el lèxic d'un parlant actual. També vaig incloure aquelles expressions que em resultaven estranyes. Per contrastar la informació, vaig voler comprovar com resolvia aquestes qüestions Pàmies a la seva versió actualitzada: com disposava dels dos exemplars abans mencionats, vaig realitzar diverses lectures paral·leles per tal d'observar si Pàmies havia resolt el meu desconeixement amb un mot o expressió sinònima o bé, havia considerat que aquella paraula era prou important per a perdurar un temps més.

¹ Amb aquesta expressió pretenc fer referència al fet que no sigui del meu vocabulari diari.

Per tal d'observar la fidelitat del millor traductor de Dickens, vaig realitzar una segona comparació, aquest cop amb la versió anglesa original. En aquesta, soc capaç de determinar si Josep Carner és simpatitzant amb la prosa de Dickens o bé, si es desvia. Així, l'últim pas d'aquesta metodologia consisteix a fomentar i donar a conèixer aquells mots que han quedat bandejats, per tal de revitalitzar-los i utilitzar-los en la nostra quotidianitat.

L'estructura d'aquest treball es fonamenta a partir de dos blocs. El primer es basa en el *plantejament teòric*, per tant, s'esmenta totes les qüestions teòriques i és dividit de quatre capítols. El primer se centra en el context cultural català del moment, és a dir, en el Noucentisme per veure com aquest incidia en la consciència del nostre traductor. El segon, vol donar a conèixer no només la vida de Josep Carner, sinó també la faceta menys estudiada: la de traductor. Aquest apartat és complementat amb estudis i recerques que han fet estudiosos fins al moment. En tercer lloc, es pretén mostrar la vida de Charles Dickens alhora que, seguidament, s'explica el context i detalls sobre l'obra anglesa *Christmas Carol*. En darrer terme hi ha el procés de traducció de Xavier Pàmies, on primerament hi ha una síntesi de la seva vida i, posteriorment, arran d'articles seus, s'explica com és el seu procés de treball. Cal tenir en compte que totes elles segueixen un mateix patró: es fixen en totes aquestes qüestions des del marc de la traducció, per tant, no es farà èmfasi del Josep Carner escriptor, ni s'esmentaran obres en les quals no hi hagi un procés de traducció darrera, com tampoc altres influències que puguin desviar-nos de l'objectiu d'estudi.

El segon bloc és anomenat "desenvolupament pràctic". Aquest és format per tres apartats: el prelude, el glossari i la comparació de les traduccions de Carner i Pàmies. El prelude serveix per a introduir tot allò que facilitarà la lectura del glossari i ajudarà a l'enteniment d'aquest mateix, per fer-ho, no només s'ha mostrat tota la informació necessària que posseeix cada entrada, els diccionaris seleccionats, els problemes sorgits i la seva esmena; sinó que també s'ha afegit una llista amb les abreviatures emprades i un quadre que presenta els diccionaris citats en les entrades. La segona entrada, el glossari, és on rau la importància del treball i en basteix el gruix. En aquest, i tal com s'indica en el quadre d'abreviatures, es recull tota mena de paraules: substantius, adjectius, adverbis, verbs, conjuncions i, fins i tot, frases fetes i locucions adjectives, adverbials i preposicionals. L'última part d'aquest treball és la comparació del llenguatge fet servir

per part dels dos traductors. En aquest apartat no només es valora el lèxic —part fonamental d'aquest estudi—, sinó també la manera d'escriure, la qual és molt diferent entre ambdós tot i ser la mateixa obra.

Per tal de donar fi a aquest treball, hi ha unes conclusions i una bibliografia. En les conclusions, primerament, s'esmenta tot el que és substancial i, posteriorment, s'expressa el pensament propi sobre aquesta tasca. Finalment, a la bibliografia apareixen les diverses fonts consultades al llarg de tot aquest procés.

Aquest treball lexicogràfic es basa en una bibliografia molt variada alhora que refinada. D'aquesta manera, apareixen grans estudiosos sobre Carner i el seu procés de traducció. Per començar a fer la recerca, vaig voler accedir a fonts fiables, és a dir, a partir de depositaris acadèmics i lingüístics, en alguna ocasió també vaig guiar-me de llibres històrics com *Història de la literatura catalana* (2020). En aquest cas, vaig únicament consultar el volum sisè, on l'estudiós Marrugat exposava informació no només de la vida de Carner, sinó també sobre la feina i els motius d'esdevenir traductor.

Tanmateix, el nombre d'estudiosos que ha estudiat a Josep Carner (com també l'etapa cultural que estava vivint) és prou extens. Per aquest motiu, pretenc ordenar-los des del més antic fins al més recent. Aquells que resulten més allunyats a la data actual són Cabré i Ortín (1984), Manent (1988), Autet (1992), Ortín (1992), Panyella (1996), Sellent (1998). Entrant en el segle XXI, trobem Ortín (2002), Miralles (2005), Marrugat (2020). Pel que respecta a Charles Dickens, s'ha emprat estudis de Maizo de Sousa (2021) i Sadurní (2023), aquests proporcionen informació bàsica per entendre el procés i època d'escriptura de *Christmas Carol*. És important mencionar també la gran que m'han ajudat a elaborar el glossari i, al mateix temps, ha sigut d'ajuda per seguir l'elaboració del conjunt del treball; aquest ha sigut l'assaig de FERRER i FELIU (2020) sobre la traducció de *Pickwick* feta per Josep Carner. De la mateixa manera, cal esmentar que m'ha servit d'ajuda l'*Estudi Lexicogràfic d'El Preu de l'Amor, una traducció de Josep Carner* d'Eva Cama Melero —graduada en Llengua i Literatures Catalanes per la Universitat de Girona— per tal d'observar la disposició estilística adequada que requereix un treball d'aquestes característiques.

Cal esmentar que la bibliografia no només és l'anteriorment esmentada, sinó que també s'ha tingut en compte els diccionaris que han ajudat al desenvolupament d'aquest. Els diccionaris que han sigut més utilitzats (gràcies a la facilitat d'ús, com del

coneixement propi sobre el funcionament del diccionari) són: el *Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans* (més popularment conegut com a DIEC2) i el *Diccionari català-valencià-balear* (DCVB). Ambdós diccionaris han sigut consultats de manera electrònica, ja que posseeixen una edició en línia. En el cas anglès, el diccionari emprat per consultar les paraules ha sigut el *WordReference* en línia, ja que aquest posseeix gran contingut de paraules i expressions que altres diccionaris anglesos en línia no ofereixen. Aquest diccionari, en l'entrada de la paraula cercada no només ofereix una descripció, sinó que també ofereix un equivalent en castellà, fet que ajuda a la comprensió del sentit buscat.

En conclusió, i com ja s'ha dit al principi d'aquesta introducció, l'edició que m'ha servit de guia per fer aquest treball és la de 1918. Tanmateix, i a diferència d'altres traduccions de Josep Carner, aquesta no és l'única que s'ha fet des d'aleshores. Exemple d'això és la versió actualitzada de Xavier Pàmies, i és que com bé es diu a l'estudi d'Ortín (1992: 401), «els originals són intocables, mentre que cada època i cada moment de la llengua literària reclamen noves traduccions»².

² En l'estudi *Traduccions de Josep Carner*, Marcel Ortín (1992) esmenta que una editorial de Barcelona ha fet traduir de nou *Una Cançó Nadalena* i afegeix aquest comentari sobre la importància del text original enfront de la traducció.

1. Context cultural català del moment

Per tal de desenvolupar aquest treball i conèixer la finalitat de la traducció de Josep Carner, és imprescindible situar el context dins de marc cultural de l'època. Tal com s'intentarà evidenciar a continuació, l'autor i l'obra (*Una Cançó Nadalenca*) que s'estudia corresponen al moviment del noucentisme. No obstant això, aquest apartat no pretén ser una recerca minuciosa sobre el moviment —tot i que es farà esment l'origen i el seu desenvolupament—, sinó que traçarà d'aspectes que influeixen directament o indirectament la traducció de Carner. Alguns d'aquests aspectes són el projecte politico-cultural o el model de fixació de la llengua, entre d'altres. Amb tot, l'objectiu d'aquest apartat és lligar la feina dels noucentistes amb la traducció d' *Una Cançó Nadalenca*.

El Noucentisme³ és un moviment polític i filosòfic que estava vinculat a l'obra política de Prat de la Riba i la Lliga Regionalista i té un inici simbòlic l'any 1906 amb l'aparició de dos textos fonamentals: el *Glossari* d'Eugeni d'Ors, elaborant així el corpus filosòfic del moviment i, per altra banda, la publicació de *Els fruits saborosos* de Josep Carner, obra que mostra la plasmació del nou ideal estètic. Miralles (2005: 12), assegura que aquest moviment “s'adreça a un públic de classicistes europeus aplegats a la Capital de la Cultura Catalana”. La data aproximada de la fi del noucentisme és l'any 1923.

Aquest moviment s'oposa al Romanticisme i és considerat l'antítesi del Modernisme i corrents d'avantguarda posteriors⁴, ja que té per objectiu promoure l'arrel clàssica⁵ enfront de la desproporció expressiva i fantasia desmesurada dels moviments contemporanis. Així, els noucentistes indagaven sobre l'art racional i lúcida, la civilitat, la ironia i la tendresa. Miralles (2005: 12) ho descriu de la següent manera: “Es tracta no només d'una estètica personal, de la poètica de Carner i prou, sinó d'una proposta

³ Segons l'enciclopèdia.cat *Noucentisme* és un terme introduït per Eugeni d'Ors l'any 1906 per a denominar una tendència sorgida en la literatura i les arts plàstiques catalanes al principi del segle XX.

⁴ L'article de Patrimoni Cultural (Generalitat de Catalunya) assegura que «les avantguardes sorgeixen a Europa entre la Primera i la Segona Guerra Mundial com a reacció contra el poder i els gustos estètics de la burgesia».

⁵ Miralles (2005) en l'article *Els clàssics en el projecte cultural del Noucents*, explica el següent: «quan parla de classicisme, però, Carner sobretot parla de la literatura de l'època que pot servir per a superar el “romanticisme”, que, en general, es creu que encara dura en la literatura catalana».

d'educació del gust: d'una estètica col·lectiva que fonamenti uns valors morals i una actitud política”.

La consolidació i el naixement del noucentisme no sorgeixen del no-res, ja que aquest va ser creada com a resposta de tot allò que els estudiosos sentien a faltar del modernisme. Així, el noucentisme va voler esdevenir un moviment que servís de conducte per assolir la *Catalunya Ideal*. Aquesta Catalunya consistia a regenerar — mitjançant el llenguatge— una societat complicada. És evident, doncs, que l'objectiu primari dels noucentistes era transformar aquella societat, considerada antiquada, per una nova que estigués a favor d'una cultura moderna. Així a *El noucentisme, un projecte de modernitat* s'esmenta el següent: “Construir la ciutat és, en conseqüència, consolidar el perfil d'una nació moderna. D'aquí que el primer àmbit de l'exposició plantegi literalment el tema de La construcció de la capital” (Ainaud 1994: 20). Conseqüentment, si s'ha fixat l'any 1906 com l'esclat del Noucentisme, gràcies a la confluència de publicacions, actes públics i llibres essencials, l'any 1911 és la consolidació definitiva. Tal com esmenta Manent (2005:133) “la mort de dues grans figures del Modernisme o del pre-Noucentisme, Maragall i Isidre Nonell, clou pràcticament un període d'aiguabarreig estètic, però nodrit [...] per un *élan* romàntic”. Al mateix temps, encara, hi ha altres fets que imposen la nova política cultural: la creació de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, l'aparició de la *Ben Plantada* de Xènius⁶ i l'*Almanach dels noucentistes*⁷.

Aquesta política present al Noucentisme és fonamentada per quatre noms que pertanyen a dues generacions: Prat, Fabra, Ors i Carner. Manent (2005: 64) els descriu com “una mena de quatre evangelistes que dugueren *la bona nova*”. A continuació també hi dona la següent consideració: “Ordenació i cohesió d'una política renovadora, per contrast amb el caciquisme envellit i falsificador: Prat”. Cada un d'ells aportava coses diferents: la filosofia nacional, Ors; una literatura que imposava cànons i elegància, Carner i, la fixació de la llengua que va fer guanyar flexibilitat, Fabra. Prat de la Riba els trià personalment i els posicionà en llocs clau (dotant-los dels instruments necessaris per influir a la societat). Sense aquesta influència “política” fàcil de seguir, és ben clar que el nou ordre del noucentisme no s'hauria desenvolupat i hagués restat frustrat. Manent

⁶ Pseudònim amb que firmava Eugeni d'Ors.

⁷ Consisteix en una antologia de les concepcions estètiques i artístiques del Noucentisme en un moment en què el moviment ja era conegut i començava a establir-se. Extret d'enciclopèdia.cat.

(2005: 64) els hi dona el terme de *pontificadors*. D'aquesta manera, l'estudiós fa la següent observació: "tots quatre, he dit, pontifiquen: Prat, pragmàticament; Fabra, científicament; Ors, solemniament; Carner, irònicament. Pragmatisme, ciència, solemnitat i ironia eren petits alcaloides que foren imprescindibles per a organitzar el moviment". D'aquesta manera, tal com esmenta Panyella (1996:13), el noucentisme es basa en l'esperit col·lectiu de construcció i de complicitat entre tots i cadascun dels seus integrants vers el projecte". També és important esmentar la influència dels mallorquins Miquel Costa i Llobera⁸ o Joan Alcover i Maspons (entre d'altres) que ajuden a potenciar el programa noucentista —sobretot en el vessant líric—. Els noucentistes buscaven de l'escola mallorquina un suport per envigorir-se, ja que la consideraven un moviment paral·lel (en part modificat, però per la idiosincràsia insular).

Respecte als gèneres, cal esmentar que la novel·la i el teatre eren els menys conreats pel fet que eren considerats massa propers a la realitat i tendien poc a la idealització. Així, els noucentistes —seguint el projecte de la *Catalunya ideal*— no volien reflectir la realitat de la ciutat catalana, ja que no els convenia. D'aquesta manera, la passió per fixar la llengua fa de la poesia el gènere predilecte per tal d'aplicar l'arbitrarisme i, alhora, una exigència de perfeccionament formal molt més intensa que en els moviments anteriors. Contràriament, la novel·la era classificada com no necessària per al nou ordre esteticofilològic. No obstant això, els noucentistes també van conrear altres gèneres que els conduïa cap al camí d'idealització: assajos, glosses, relats breus, contes, entre d'altres. Paral·lelament a aquests canvis literaris, s'origina una projecció cultural a través de la creació de biblioteques populars, museus, nous experiments pedagògics i, fins i tot, una universitat tècnica, anomenada Universitat Nova.

Havent vist tot aquest context, és oportú esmentar com el projecte cultural es barreja amb la feina de la traducció que es va dur a terme al noucentisme, ja que la confluència entre els interessos polítics i culturals és l'element més predominant de l'època. En qualsevol cas, aquesta col·laboració entre intel·lectuals i polítics deriva al projecte noucentista, el qual havia d'estar al servei col·lectiu. La literatura i llengua catalana, llavors, eren vistes com un conducte per tal d'aplicar —en una primera instància— una consciència del país català i, consegüentment, havia d'esdevenir un

⁸ Manent a *Josep Carner i el Noucentisme* (2005:75) remarca que Costa i Llobera fou l'autèntic mestre de Josep Carner, que ambdós congeniaren i es bescanvis intel·lectuals caracteritzaren la seva relació.

instrument educatiu. Per tant, amb això, els noucentistes varen voler cercar autors d'altres literatures que representaven aspectes com el classicisme, que ells trobaven a faltar al cercle català. En consegüent, els noucentistes, que entenien diverses llengües, es varen posar en contacte amb els clàssics antics per tal d'imitar el seu grau d'equilibri i gràcia en obres catalanes. Aquest fet es pot lligar amb la voluntat de traduir obres de grans clàssics de la literatura al català aportant-hi, llavors, aquest equilibri i peculiaritat. Pel que respecta a *Una Cançó Nadalenca* (1918) no es pot aplicar el criteri de consciència del país, pel fet que aquesta originalment es basa en Anglaterra, però sí que pot estar connectada amb la segona idea: instrument educatiu, ja que cal recordar que no només és vist com un conte d'infants on es narra una història moralitzadora, sinó que Carner — a través de la seva traducció— vol educar al lector per via de la diversitat lèxica. Per tant, amb aquesta traducció, com amb moltes altres d'aquella època, es pretén fer un instrument útil i que, alhora, sigui capaç d'enriquir la llengua. En síntesi, es pot afirmar que Josep Carner —qui és conegut com l'autor català amb més traduccions— incorpora els ideals noucentistes a la societat de principis del segle XX mitjançant la traducció d'autors selectes com Dickens o Molière, entre d'altres.

Amb la suspensió de Xènius i la marxa de Carner a l'estranger, el moviment noucentista perdia uns líders i una influència immediata, mentre que l'essència i el programa —civilitat, europeisme, classicisme— no es desvirtuarien. Tot amb tot, uns anys abans havia començat un canvi d'etapa literària que, per bé que arribava amb un cert retard, encoratja un sector dels escriptors joves: els moviments d'avantguarda encenen a Catalunya, com arreu, polèmiques i arravataments. Des d'aleshores, conviuran el moviment noucentista amb l'avantguarda i el neorealisme. És així com, progressivament, aquest moviment va quedant com un substrat cultural, com un fet assimilat. Tal com esmenta MANENT (2005: 227) “Carner, per altra banda, veia els canvis i convulsions político-culturals amb un cert alleujament, ja que ell no s'hi trobava barrejat amb les noves corrents literàries, com també alleugerat perquè no havia d'afrontar directament els maldecaps de la lluita política des de dins”.

Com s'ha esmentat anteriorment, el noucentisme troba el seu fi l'any 1923, data on es produeix el cop d'estat de Miguel Primo de Rivera.

2. Josep Carner⁹

2.1 Vida

Josep Carner i Puig-Oriol (9 de febrer de 1884, Barcelona – 4 de juny de 1970, Brussel·les) era fill únic d'un matrimoni benestant i cultivat. El seu pare, Sebastià Josep Carner, havia treballat com a redactor d'*El Correo Catalán*, un diari d'ideologia carlista, i també va arribar a dirigir la revista catòlica *La Hormiga de Oro*. Per altra banda, la mare va ser qui el va fer entrar en contacte amb el món de la literatura, ja que tenia l'hàbit de llegir. L'estudiós Manent esmenta alguns dels autors predilectes: "Fill únic, el poeta visqué entre llibres i sense companys. A més, dels autors catalans i alguns clàssics i romàntics castellans, Carner, golut de mena, s'aficionà a Andersen, Walter Scott, Dickens i *Les mil i una nits*" (Manent: 11). Així és com el jove Carner manifesta una gran vocació literària considerada d'inusual. L'any 1899, amb tan sols dotze anys, ja és un col·laborador destacat i regular de la revista *L'Aureneta*. Posteriorment, a l'edat de quinze anys, és quan guanya el seu primer premi als Jocs Florals de Barcelona. És ben clar que aquest no serà l'únic, ja que en els darrers sis anys n'arriba a guanyar tretze més. Abans d'aquesta data, l'any 1902, es va llicenciar en Dret i, dos anys més tard en Filosofia i Lletres, gràcies a la gran estima que tenia per la llengua i literatura catalanes. En aquest mateix any, 1904, publica el seu primer llibre titulat: *Llibre dels poetes*. Tanmateix, també tenia en curs altres projectes, ja que dirigeix la revista literària Catalunya i és col·laborador a La Veu de Catalunya, diari de la Lliga Regionalista.

La figura de Josep Carner està molt vinculada al noucentisme, moviment que promou —com anteriorment s'ha esmentat—, els valors de la raó, l'ordre, la mesura i, en certa manera, l'elitisme intel·lectual. L'autor barceloní va excel·lir en la seva tasca com a poeta i va esdevenir el líder de la nova generació de poetes. El seu pes dins de la Lliga Regionalista va augmentar gràcies a la protecció d'Enric Prat de la Riba. Així, progressivament també imposa els seus criteris intel·lectuals i polítics en la redacció de La Veu de Catalunya. L'any 1917, que és quan Enric Prat de la Riba mor, Josep Carner es veurà desplaçat progressivament. Aquest mateix fet és el que propiciarà la creació d'Acció Catalana cinc anys més tard, l'any 1922.

⁹ Gran part d'aquesta biografia s'ha estudiat arran de la biografia de Josep Carner que apareix a l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana.

Quant a vida personal, l'any 1915 es va casar amb Carmen de Ossa, amb qui tindrà descendència. No obstant això, i malgrat el seu èxit literari, no posseeix una font d'ingressos estables, motiu pel qual manté una posició econòmica precària. Aquest mateix fet és el que motiva a l'escriptor a realitzar les oposicions al cos diplomàtic i, l'any 1921, és nomenat vicecònsol a Gènova. Des d'aleshores i fins al final de la seva vida, no residirà mai més de manera permanent a Catalunya. La seva vida de diplomàtic comporta una mà de viatges per San José de Costa Rica, Le Havre, Hendaia i Beirut, Brussel·les i París. A partir de l'any 1925, i amb la publicació de *El cor quiet*, Carner donarà per acabat l'etapa de febre creadora i donarà pas a l'inici d'una etapa en la qual l'autor es dedica a revisar i reescriure les seves obres. Deu anys més tard, l'any 1935, la seva esposa mor a Beirut.

En el període de Guerra Civil espanyola, el diplomàtic Carner continua essent fidel als seus ideals i es mostra partidari de la República. En aquest any d'inestabilitat política es torna a casar; aquest cop amb Émile Noulet, professora de la Universitat Lliure que coneix a Brussel·les quan ell era conseller. El maig de 1939, la parella emigra a Amèrica, arribant-se a establir a Mèxic. Allà s'hi estaran fins a l'any 1945. A la tornada de l'exili —i gràcies a les influències que Émile tenia arreu d'Europa—, Carner es veu beneficiat respecte a relacionar-se amb cercles literaris europeus influents a l'època.

Tan bon punt la Segona Guerra Mundial finalitza, la parella d'intel·lectuals retorna a Bèlgica i Josep Carner ensenya llengua i història de la literatura espanyola a la Universitat Lliure de Brussel·les i al col·legi d'Europa de Bruges. Durant els anys següents, a Londres esdevé membre del Consell Nacional de Catalunya a l'exili. En aquests anys, es dedica, novament, a reescriure i reeditar obres seves. Feina que finalment s'acabarà anomenant *Obres Completes I*.

Finalment, a l'edat de vuitanta anys, Josep Carner té la fixació de tornar a Catalunya abans de morir. Tanmateix, aquest projecte va fracassar, ja que individus de la cultura catalana consideraven que la figura de Carner era més útil com a símbol de l'exili. A la primavera de 1970, sentint-se ja al final de la seva vida, l'escriptor fa una visita breu a Catalunya. Pocs dies després de la seva arribada a Brussel·les, el 4 de juny de 1970, el príncep dels poetes catalans mor.

2.2 Obra

Tal com s'esmenta en el sisè volum d'*Història de la Literatura Catalana*, Carner va tenir un paper fonamental en la formació i el desenvolupament del noucentisme. És així com aquest escriptor barceloní fou considerat capaç de combatre l'opinió pública; de forjar una llengua literària i, d'introduir de literatura estrangera, que és el vessant que més es tractarà en aquest treball. És evident, doncs, que Carner va esdevenir un dels principals definidors del noucentisme. Per continuar la seva tasca de reformador social va voler tirar endavant una sèrie d'activitats. No obstant això, aquest procés no fou fàcil: "en l'àmbit personal, tota aquesta activitat el convertí en un professional de lletres; tanmateix, amb ingressos insuficients per a un cap de família" (Marrugat, 2020: 486). Essent conscient de les seves pròpies necessitats —com també les del país—, l'escriptor (qui és majoritàriament conegut per la seva poesia) decideix desenvolupar una nova tasca: la traducció. La tasca traductora de Carner li serveix per diversos motius: no només per millorar la seva estabilitat financera sinó que, alhora, serà capaç de tirar endavant un projecte literari-nacional per tal de construir una cultura i una societat modernes.

Carner va debutar com a traductor l'any 1901. La seva voluntat inicial era la traducció noble, és a dir, intentava combatre la grolleria, la impuresa i la ineptitud lingüístiques que dominaven la literatura catalana de l'època¹⁰. Primerament, va interessar-se pel teatre (1908) —ja que pensava en el teatre com a mitjà més natural per arribar al gran públic—. Posteriorment —a partir de 1917—, va anar adonant-se que la institució teatral a Catalunya era massa feble i buscava la difusió de la narrativa que ell mateix havia triat per a l'Editorial Catalana. Així, va començar amb els gèneres narratius, conducte que li serví per difondre la seva llengua; considerada normativitzada i moderna. Carner estava convençut de la capacitat de la literatura per construir la realitat (creia en la utilitat social de la literatura), motiu pel qual té la voluntat d'incorporar obres d'altres literatures a través de la traducció. Aquesta feina no era tan sols una operació de prestigi cultural, sinó que significava també incorporar l'experiència que aquelles obres representaven i, per tal que el missatge arribés a la societat catalana calia traduir l'obra a la llengua pròpia. Per fer-ho, se servia d'uns narradors exemplars que "pertanyien als

¹⁰ Recollit a *Les opcions del traductor i l'èxit de la reforma lingüística* dins d' *Els Dickens de Josep Carner i els seus crítics* 2002 (126).

paradigmes de la civilització a què aspirava el Noucentisme per a Catalunya” (Marrugat, 2020: 495). De tots els clàssics de l'època, es decantà especialment pels d'Anglaterra; “ell mateix traduí Twain, Benett o, sobretot, Dickens, de qui es va convertir en el primer gran traductor català” (Marrugat, 2020: 495).

Tanmateix, i com esmenta Marcel Ortín, darrere de cada traducció hi havia un joc coherent de motivacions; de vegades la motivació dominant era l'afinitat personal amb l'obra traduïda i, d'altres, és l'interès a difondre una determinada obra entre un determinat grup de lectors. En les seves traduccions va voler donar a conèixer uns valors estilístics que es desmarcaven de les tendències que llavors predominaven. Carner, doncs, pretén buscar l'expressió noble (rebutja els excessos vulgars del català que es parlava en aquell temps), l'expressió refinada (està en contra de la llengua mascla dels escriptors ruralistes) i l'expressió irònica (contra la rotunditat messiànica de la literatura del final de segle). No és estrany, doncs, que la prosa de Josep Carner, i bona part de la poesia, sovint exploten la capciositat del llenguatge i la sumptuositat estilística al servei d'un humor basat en la ironia, recurs que apareix principalment en la descripció de personatges i situacions. Per aquest mateix motiu, no sorprèn que l'autor barceloní se sentís atret per un autor com Dickens i decidís traduir-lo. I és que, com bé esmenta Ortín (1992: 418), “tant Dickens com Twain s'havien format en la tradició del periodisme de costums i de l'assaig humorístic”, fet que és precisament la tradició que va arribar a interessar més el Carner prosista. En relació amb aquest treball, també és important esmentar les traduccions de literatura infantil, les quals responen també al seu interès per la fantasia i l'humor. Carner pensava que aquest era un factor clau en el seu projecte d'educació, ja que per via de la imaginació i del llenguatge, els infants (i societat en general) podien obrir-se al coneixement del món. Un exemple d'aquests grans clàssics de la infantesa és *Una Cançó Nadalenca* de Dickens, entre d'altres.

Finalment, i tal com esmenten Cabré i Ortín a *Aproximació a Josep Carner, traductor*, quan la conjuntura dels Noucentismes hagi passat, o millor dir, quan Carner se n'hagi desentès, el servei a un programa cultural s'acabarà, però continuarà traduint, perquè els guanys personals i la voluntat de servei perduren. (p. 116). I és que “pocs autors saben combinar l'expressió rotundament íntima de l'art i el servei generós al país sense trair-se. Totes dues coses, Carner les descobrí en la llengua i, foses perduraren en les seves paraules”. (Cabré i Ortín : 125).

3. Charles Dickens

Charles John Huffam Dickens, més conegut com a Charles Dickens, fou considerat el màxim exponent de la novel·la realista decimonònica d'Anglaterra. Aquest autor, fill major d'una família de vuit germans, va néixer el 7 de febrer de 1812 a Portsmouth. Després de diversos canvis de residència, entre ells Londres i Sheerness, John Dickens (el seu progenitor) estableix a la seva família a Chatham l'any 1817, on quatre anys més tard Charles assisteix a l'escola local. Tanmateix, aquest fet durà molt poc, ja que l'any següent la família retornà a Londres.

A causa de l'impagament de deutes, el pare del petit Charles Dickens entra a presó durant tres mesos, fet que afectà la seva formació. L'empresonament del cap de família marcà la seva infància per la pobresa, ja que durant aquells mesos —i els següents— va ser enviat a treballar a un magatzem d'ennegritment, desenvolupant la tasca d'etiquetar ampolles a l'edat de dotze anys. L'experiència d'haver estat treballant en aquesta fàbrica deixarà una empremta profunda en ell, motiu pel qual en moltes de les seves obres com *Christmas Carol* (llibre d'estudi en aquest treball) o *Oliver Twist* (1836-1837) també hi apareixerà la presència de temes socials i les condicions de vida de la classe treballadora. No obstant això, va poder estar en contacte amb la literatura: sobretot amb novel·les picaresques, tot i que d'una manera no gaire convencional, gràcies a un llicenciat de la Universitat d'Oxford; com també va poder reprendre la seva educació a Wellington House Academy a Londres.

El maig de 1827 va esdevenir passant a *Ellis i Blackmore* i un any després, l'any 1828, va convertir-se en reporter de *Doctor Commons*, una societat d'advocats londinenca. Tanmateix, no va ser fins a 1833 quan va publicar la seva primera història, anomenada "A Dinner at Poplar Walk" a la *Monthly Magazine*. Més històries i esbossos varen ser publicats entre l'any 1834 i 1836, dates de quan es va publicar *Illustrative of Every-day Life and Every-day People*, un recull de contes populars.

A partir d'aquest moment, viu una sèrie d'anys de màxima productivitat en l'àmbit laboral i personal (1836-1843): l'any 1836 publica *Sketches by Boz* (Boz era un dels primers noms que va fer servir Charles Dickens per signar els seus escrits i era com li deien els seus germans); i es casa amb Catherine Hogarth, filla de l'editor d'*Evening Chronicle*. L'any següent, l'any 1837, va tenir una importància d'igual grau, ja que

publicà *The Pickwick Papers* en un sol volum i va néixer el seu primer fill. Al mateix any i fins a 1839, és quan donà a llum *Oliver Twist*, una de les novel·les amb més èxit de Dickens, a tall de fulletons mensuals a Bentley's Miscellany.

No va ser fins al desembre de 1843, quan Dickens va publicar *Christmas Carol*, un relat infantil ambientat amb el motiu nadalenc que ha sigut adaptat en diverses ocasions des de la seva publicació. Aquesta mateixa obra li servirà deu anys més tard (1853) per estar en contacte amb la societat menys afavorida de Londres, motiu pel qual farà lectures públiques per a la caritat. Altres publicacions nadalenques han sigut *Les Campanes*, *El Grill de la Llar*, *La Batalla de la Vida* i *L'Home maleït que va pactar amb el seu Fantasma*; totes elles escrites entre 1843 i 1848 i recollides a *Tots els contes de Nadal* de Xavier Pàmies.

Tal com esmenta l'historiador J.M. Sadurní a *National Geographic*, l'any 1850 Dickens passava una mala època, ja que es va morir el seu pare i una de les seves filles. Addicionalment, el seu matrimoni no estava en el seu millor moment: la difícil criança de deu criatures, les relacions extramatrimonials de Dickens i la pressió mediàtica del temps va provocar que la parella se separés l'any 1858. Totes aquestes desavinences varen ser les causants del canvi de caràcter de l'escriptor. En aquell mateix any, Charles Dickens va emprendre un viatge pel Regne Unit i Irlanda llegint públicament fragments de les seves obres.

Anys més tard, Dickens va patir —i sobreviure— a un accident ferroviari a Staplehurst amb Ellen Ternan (qui es diu que era la seva amant) i la seva mare: el seu vagó fou l'únic de primera classe que no es precipità per un pont que estava en manteniment. Aquesta experiència, com d'altres viscudes, l'inspirà per escriure altres obres, com: *El guardavies* (1866). Posteriorment, i malgrat la petjada que havia deixat l'accident, Dickens no abandonà mai l'escriptura, tant és així que va deixar una obra inacabada: *El misteri de Edwin Drood*. La seva notorietat mundial va ser confirmada a la gira que va fer als Estats Units l'any 1867, on va fer moltes conferències; entusiasmant així el públic i reialesa, motiu pel qual va ser rebut per la reina Victòria I d'Anglaterra.

Dickens, un home de semblança i temperament modest, volia ser enterrat a la catedral Rochester (un poble del comtat de Kent, Anglaterra) “de forma barata, sense

ostentacions i de forma estrictament privada” (J.M. Sadurní, 2023). No obstant això, no es varen complir les voluntats de l’escriptor anglès, ja que, després de patir una apoplexia el 9 de juny de 1870, va ser enterrat amb tots els honors a l’abadia Westminster.

3.1 Christmas Carol

Obra i context històric

La identificació de Charles Dickens amb la festivitat de Nadal és molt arrelada en la cultura popular dels anglosaxons. Aquest fet començà quan ell era jove, just abans de fer els trenta-dos anys, cosa que no li va impedir establir-se com el novel·lista favorit de l’era victoriana d’Anglaterra. El procés creatiu de temàtica nadalenca s’inicià amb “*The Good-Humoured Christmas Chapter*” en el dècim número mensual de *Pickwick Papers*, publicat el desembre de 1836, i fou considerat pel mateix autor com “el succés més prodigi”. (*A Christmas Carol and Other Christmas Writings*, 2003).

Des del triomfant debut de *Christmas Carol*, mai s’ha deixat d’imprimir, fet que ha provocat que sigui disponible en diverses edicions per tal que el màxim de famílies tinguin un exemplar a casa. D’aquesta manera, *Carol* —nom abreujat de *Christmas Carol*—, ha tingut un impacte tan notable en la societat a escala mundial que es pot veure reflectit en les reedicions que s’han fet de l’obra en aquests darrers cent seixanta anys des de la primera publicació feta per l’autor. Aquest mateix èxit pot ser degut al fet que el Dickens que s’hi presenta és més amable i popular alhora que humorístic.

D’aquesta manera, és important tenir en compte les diverses edicions —i reedicions— que s’han fet de l’obra. La primera publicació de *Christmas Carol* portà el nom de: *A Christmas Carol. In Prose. Being a Ghost Story of Christmas* i fou publicat originalment per Chapman & Hall el 19 de desembre de 1843.

La data de la seva primera publicació ens indica a quina època pertany: **l’era victoriana**. Aquest fet és important en tant que la societat del període victorià ha estat descrita per sociòlegs com un període on la respectabilitat d’una persona era representada d’acord amb els criteris socials, polítics i industrials. D’aquesta manera, tal com esmenta Alexis M. Maizo de Sousa, “la resposta de Charles Dickens a les condicions socials de l’època va suposar un pas important cap al desenvolupament de la literatura de ficció” i

és que aquest, per via de *Christmas Carol*, va fer una crítica dels comportaments socials i morals habituals en aquella època. La literatura era una manera eficaç de representar i mantenir la tradició moral. Així, Charles Dickens, mitjançant situacions de disputes socials o situacions fantàstiques (com a *Cançó de Nadal*), es converteix en un dels principals representants del comportament moral i amoral, tot utilitzant els símbols arquetípics del “bé” i del “mal”, per crear un xoc moral i fer possible una evolució de pensament. Un xoc moral mediàtic fou el d’Ebenezer Scrooge: Dickens mostra les conseqüències del comportament incorrecte de la societat anglesa a partir del protagonista, qui al principi de la història és un personatge arrogant, irrespectuós i, fins i tot, agressiu. En conseqüència, tal com afirma Alexis M. Maizo de Sousa (2014:129), “Dickens va esdevenir un instrument de la societat que manipula les maneres de pensar de les persones per tal de mantenir un ordre social”.

És evident, per tant, que la seva consciència social, moral i vivencial li va permetre definir no només l’ordre correcte de les seves pròpies implicacions personals i socials; sinó també la del poble anglès del segle XIX.

4. Xàvier Pàmies i el seu mètode de traducció

Xavier Pàmies Giménez, nascut a Barcelona l'any 1959, és considerat actualment com un dels millors traductors i prosistes de Catalunya, tal com esmenta J. Llovet a *El País*. Malgrat que la seva formació universitària fou relacionada amb les ciències naturals (estudià Biologia a la Universitat de Barcelona), dedica gran part de la seva vida a la traducció; és així que tradueix literatura en portuguès, anglès i francès al català. El mateix traductor assegura que, de totes les especialitats de traducció possibles, té debilitat per la narrativa: “puc dir que tradueixo principalment narrativa, tot i que també he traduït textos divulgatius sobre temes científics o artístics per a enciclopèdies o catàlegs d'exposicions, pel·lícules i reportatges [...] algun poema i alguna obra de teatre” (Pàmies 2012: 106). Pàmies assegura que la predilecció de traduir obres literàries és premeditada, en elles — i contràriament al que passa amb els textos divulgatius— s'expressa sentiments i emocions. Per tant, si s'observa el repertori d'obres traduïdes és evident que hi ha un gran nombre de llibres anglosaxons (amb debilitat pels autors més coneguts com: Virginia Woolf, Joyce, Austen, Wilde, entre molts altres).

Seguint l'article de *Com Tradueixo* del mateix autor, Pàmies exposa la seva tasca com a traductor i el procediment que segueix. Assegura que el seu propòsit principal està basat en un model de llengua actual que s'aculli al registre desitjat de l'obra a traduir. Pel traductor barceloní, la feina de traduir és la combinació de tres factors: “per a i és una feina intuïtiva en què vaig aplicant l'instint i el nas que m'han donat amb els anys el coneixement natiu de la llengua i l'experiència de la pràctica” (Pàmies 2012: 106).

Els principis que empra Xavier Pàmies són clars i concisos: mai s'ha de provocar una artificiositat superior a la de l'original. Aquesta declaració de principis és rotunda en tant que l'objectiu primari de la seva feina és la qualitat lingüística: un català mitjà ha de poder llegir amb fluïdesa el mateix text que un lector mitjà de la llengua de partida. Similarment, Pàmies dona èmfasi al factor “fidelitat al sentit o esperit”, és a dir, la fidelitat idiomàtica, on ell mateix ha d'examinar el text de manera objectiva i decidir quina és la unitat de traducció mínima per preservar el sentit original.

Un factor clau per a la traducció és dominar la llengua de partida per tal d'encertar el registre idoni i així poder expressar-hi tots els matisos. Pàmies (2012: 107) ho expressa

de la següent manera: “es tracta d’un coneixement *passiu* de la llengua de partida i d’un coneixement “actiu” de la llengua d’arribada. Per mi, doncs, el text d’arribada és fidel a l’original si manté els registres i és idiomàtic”. Afirmar que la seva pretensió respecte al model català és que sigui idiomàtic i actual; és a dir, depurat d’interferències com l’ús postís de formes arcaiques i dialectals, per molt que aquest fet pugui comportar la neutralització del text. Així, a tall de desmentir possibles crítiques, el mateix traductor explica el seu mètode d’estudi de l’obra a traduir, que és el següent:

Primerament, llegeix el llibre i, posteriorment, fa una traducció com un “escàner” (lletra per lletra), la qual és gairebé sempre la definitiva. Tanmateix, Pàmies afirma fer ús dels diccionaris i enciclopèdies bilingües, ideològics, sinonímics i analògics per tal de filar més prim. Els diccionaris predilectes de Pàmies són: el *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana* de Joan Coromines, l’*Enciclopèdia Espasa-Calpe* i l’*Oxford English Dictionary*. D’igual manera, per tal d’orientar-se sobre la validesa de paraules o expressions, fa ús de l’internet per consultar la seva freqüència d’ús i contextos.

En resum, i seguint l’escrit de *Com tradueixo*, Pàmies assegura que la traducció literària està íntimament lligada amb d’intuïció intel·lectual. És així que la feina d’un traductor es pot equiparar amb la d’un crític literari o d’un analista d’estil vers l’apreciació subjectiva, justificant canvis en funció de les preferències del traductor en qüestió.

5. Preludi

És clar que l'escriptor Josep Carner va ser capaç de deixar en herència a tots els catalans (actuals i del moment, s'entén) una llengua renovada i elevada. És així com autors com Marrugat la descriuen com “una llengua normativitzada i moderna”. El resultat d'aquest treball és un corpus d'expressions i paraules d'un altíssim nivell lèxic. Similarment, aquest mateix procés l'assolia a les seves traduccions, en especial les de Dickens, de qui fou el millor traductor en llengua catalana.

Tal com s'ha comentat anteriorment en la introducció d'aquest treball, aquesta segona part s'enfoca en el camp de treball, és a dir, en el buidatge lèxic d' *Una Cançó Nadalena*. No obstant això, el volum que ha sigut el conductor de la cerca és publicat l'any 1918 i consta de dues-centes vuit pàgines. Dins d'aquest, es troba *Novel·la de vacances*, motiu pel qual és convenient dir que el nombre de pàgines es redueix a cent-quaranta pàgines. Arran de fer les primeres lectures i un buidatge semiexhaustiu, s'ha determinat un corpus de noranta-una entrades que són acompanyades pel seu significat corresponent. En el cas que algunes de les definicions fos confosa, es va afegir una definició extra (entre claudàtors) per tal d'assegurar donar una definició depurada de confusions. Cada entrada s'ha ordenat alfabèticament per tal de garantir una certa facilitat a l'hora de buscar un contingut concret. Dins d'aquest buidatge es pot trobar mots de totes les tipologies: substantius, verbs, adjectius, adverbis, conjuncions i, fins i tot, frases fetes o locucions.

El criteri que s'ha emprat per tal de fer el buidatge i, posteriorment, la compilació és el següent: tot vocable que no fos corrent en la llengua escrita/parlada actual o que posseís un significat enrevessat era subjecte de ser analitzat.

Totes les paraules que apareixen en el següent recull de paraules segueix el mateix patró: el lema està destacat en negreta i ofereix una informació gramatical que apareix destacada en cursiva (detallada en la següent pàgina). Seguidament, és complementada per la definició que s'ofereix als diccionaris, esmentant sempre quin ha sigut el consultat i indicant la vigència actual al DIEC2. A continuació, s'ha inserit l'exemple de la novel·la d'on s'ha extret aquesta paraula per tal d'obtenir la clau interpretativa i ajudar a decidir

quina accepció és l'adequada. S'ha observat que Carner feia servir un mateix mot quan Dickens en feia servir de diversos, motiu pel qual en algunes de les paraules es pot observar més d'un exemple. En l'exemple, s'ha acoblat la paraula anglesa que ha emprat l'autor de la novel·la en negreta, en rodona i entre claudàtors. És important saber que el mot anglès no sempre té una correspondència exacta amb la traducció de Carner, ja que el sentit literal pot haver estat modificat o, arran del canvi de morfologia no hi pertoca aquella expressió. Per últim, i així facilitar la cerca del mot dins de l'obra, entre claudàtors apareix l'esparsa i la pàgina on es localitza l'oració que conté el mot. La distribució de les esparses a l'edició utilitzada és la següent: primera: p.23-47; segona: p.51-73; tercera: p.77-107; quarta: p.111-131 i cinquena: p.135-143.

Les obres de referència on s'ha cercat les paraules extretes del buidatge han sigut majoritàriament dues: el *Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans* (DIEC2), el qual ha sigut el principal diccionari utilitzat; el *Diccionari català-valencià-balear* (DCVB), en casos on el DIEC2 no contenia la definició. Cal esmentar que, tot i que el Diccionari de la llengua catalana de l'IEC recollia gran part d'aquests mots, el Diccionari Alcover-Moll té un repertori més extens de paraules com d'exemples que il·lustren les accepcions. En el cas de no trobar-se inventariada una paraula s'ha establert el següent criteri: s'ha cercat diversos derivats que posseeixin el testimoni base i que proporcionin un significat pròxim. Similarment, tot i que no ha sigut el més habitual, quan hi havia més d'una accepció d'una paraula que podia ser apropiada per aquell context, s'ha mirat el significat de la paraula anglesa per tal d'esvair els dubtes.

Per tal de concloure aquest prelude, i com s'ha anunciat anteriorment, és important tenir en compte quines han sigut les abreviatures emprades, com també les obres de referència que s'ha utilitzat en el glossari que es troba a continuació d'aquest apartat. D'aquesta manera, es proporciona una llista d'abreviatures (similars a les que proporciona DIEC2 i DCVB) i les sigles dels diccionaris.

Llista d'abreviatures:

adj.	adjectiu	loc. adv.	locució adverbial
adv.	adverbi	loc. conj.	locució conjuntiva
ant.	antic	m.	substantiu masculí
f.	substantiu femení	pàg.	pàgina

pron.	pronom	v. intr.	verb intransitiu
v. tr.	verb transitiu	v. refl.	verb reflexiu

Sigles de les obres de referència emprades:

DCVB: Alcover, A.M; Moll, F.d.B. (1985). *Diccionari català-valencià-balear: inventari lexicogràfic i etimològic de la llengua catalana en totes les seves formes literàries i dialectals*, Editorial Moll, Palma de Mallorca. Edició 2001-2002 en línia: <https://dcvb.iec.cat/>

DIEC2: *Diccionaris de la llengua catalana de l'IEC*, Institut d'Estudis Catalans, Barcelona. Edició 2019 en línia: <https://dlc.iec.cat/>

WORDREFERENCE = Kellogg, M. (1999) Wordreference.com LLC. Estats Units. Edició en línia: <https://www.wordreference.com/definition/>

6. Glossari

A pleret *loc. adv.* Lentament, sense pressa DIEC2. *Tancà la porta, i travessà l'entrada, i pujà les escales, però a pleret [slowly], tot mocant la candela a mesura que feia via.* [Esparsa primera, pàg. 36].

Abrandat -ada *adj.* Que té un temperament apassionat DIEC2 (Ø DCVB). *S'havia abrandat [heated] en tanta de manera amb el ràpid caminar per la boira i la gelada, aquest nebot de Scrooge, que tot ell era un encesor; sa faç era enrojolada i bella, sos ulls guspirejaven, i son alè, cop de treure fum.* [Esparsa primera, pàg. 27].

Acalats -des *adj.* Abaixar, fer passar a un nivell més baix DCVB. *Per què vaig caminar entre multituds de companyons amb els meus ulls acalats [turned down] a terra sense mai alçar-los a aquell sagrat estel que guià els tres Savis d'Orient al pobre estatge?* [Esparsa primera, pàg. 44].

Acomboïar-se *v. refl.* Ajustar-se, unir-se aplegar-se amb un o més subjectes DCVB (Ø DIEC2). *La fantasma, després de parar compte per un instant, s'acomboïà [set up another cry] amb el planyívol cant funerari, i s'esvaí en la llòbrega fosca nit.* [Esparsa primera, pàg. 46].

Adés *loc. conj.* Introdueix expressions disjuntives DIEC2. *Perquè com son cinyell guspirejava i resplendia ara en un indret i ara en un altre, i ço que era clar el moment d'abans, un moment després era obac, la seva mateixa figura fluctuava en la seva capacitat d'ésser obirable: adés [now] era una cosa amb un braç, adés amb una cama, adés [now] amb vint cames, adés [now] amb un parell de cames i sense cap; i d'aquestes parts fonedisses cap silueta no n'era visible en la densa fosquedat dins la qual es fonien.* [Esparsa segona, pàg. 54].

Adust -a *adj.* Com cremat o abrusat DIEC2. *Allà baix, a ponent, el sol, tot colgant-se, havia deixat una llapissada d'un roig candent, que resplendí damunt la desolació per un sol instant, com un ull adust [sparkling]; i arrufant les celles més avall, més avall i més avall encara, es perdé en la foscúria compacta de la més ombrívola nit.* [Esparsa tercera, pàg. 96].

Aital *pron. ant.*, sinònim per *tal* DCVB. *La desgràcia de tots ells era, evidentment, que cercaven d'intervenir, per a fer el bé, en les coses humanes, i havien perdut per a sempre aital [the] poder.* [Esparsa primera, pàg. 46].

Anorrear v. tr. Reduir a no res, destruir del tot DIEC2. *Però menyspreant el repòs, tot d'una que reaparegué es posà a sonar de bell nou, baldament no hi hagués encara dansaires, com si l'altre violinista hagués estat portat a casa seva, exhaurit, damunt un fust de finestró, i ell fos un home d'una altra mena, resolt a batre'l i **anorrear-lo [to beat him out of sight]**, o a morir.* [Esparsa segona, pàg. 65].

Antigor f. Temps antic DIEC2. *Bé podeu parlar vagament de menar una carretel·la de sis cavalls per un bon tram d'escales de **l'antigor [old]**, o pel mig d'una nova i dolenta llei del Parlament; però el que a mi pertoca dir és que hauríeu pogut pujar un carruatge de morts per aquella escala, i d'ample a ample, amb el balanci contra la paret i la portella mirant la balustrada, i encara hauria marxat folgadamment.* [Esparsa primera, pàg. 36].

Astorar v. tr. Causar un gran espant (a algú) DIEC2. *Si no estiguéssim perfectament convençuts que el pare de Hamlet era mort abans que comencés el drama, no hi hauria pas en el seu donar un tomb de nit, entre el vent de llevant, damunt sos propis baluards, cap detall més remarcable de ço que hi hagués en l'acudir qualsevol altre senyor madur, atarantadament, vinguda ja la fosca, a un indret ventejat -diguem, per exemple, el Cementiri de Sant Pau- per **astorar [astonish]** (és la paraula) la ment feble de son fill.* [Esparsa primera, pàg. 24].

Atarantadament adv. (Ø DIEC2 i DCVB). [**Atarantar** v. tr. Trobar l'ànim (d'algú) deixant-lo com esbalaït, sense esma DIEC2]. *Si no estiguéssim perfectament convençuts que el pare de Hamlet era mort abans que comencés el drama, no hi hauria pas en el seu donar un tomb de nit, entre el vent de llevant, damunt sos propis baluards, cap detall més remarcable de ço que hi hagués en l'acudir qualsevol altre senyor madur, **atarantadament [rashly]**, vinguda ja la fosca, a un indret ventejat -diguem, per exemple, el Cementiri de Sant Pau- per astorar (és la paraula) la ment feble de son fill.* [Esparsa primera, pàg. 24].

Atuir v. tr. Deixar com mort DIEC2. *Per tota la riquesa de tot lo mon no hauria volgut **atuir [crushed]** i estimbar aquell trenat cabell; i en quant a la preciosa sabateta, no hauria pas volgut arrencar-la, beneeixi Deu la meva ànima!, ni per salvar la meva vida.* [Esparsa segona, pàg. 71].

Atuït adj. (Ø DIEC2 i DCVB). [**atuir** v. tr. Deixar com mort DIEC2.]. *El posat de Scrooge es féu tan **atuït [low]** com el de la fantasma.* [Esparsa primera, pàg. 45].

Baluard m. Protecció, defensa DIEC2. *Si no estiguéssim perfectament convençuts que el pare de Hamlet era mort abans que comencés el drama, no hi hauria pas en el seu*

*donar un tomb de nit, entre el vent de llevant, damunt sos propis **baluards [ramparts]**, cap detall més remarcable de ço que hi hagués en l'acudir qualsevol altre senyor madur, atarantadament, vinguda ja la fosca, a un indret ventejat - diguem, per exemple, el Cementiri de Sant Pau- per astorar (és la paraula) la ment feble de son fill. [Esparsa primera, pàg. 24].*

Barroeria *f.* Qualitat de barroer [**barroer** *adj.* i *m.* i *f.* Que treballa malament, poc mirat en la feina DIEC2.] DIEC2. *El dependent, en son clos, aplaudí involuntàriament. Esdevenint immediatament sensible de la barroeria [impropriety], remogué el foc, i extingí la darrera feble guspira per a sempre. [Esparsa primera, pàg. 28].*

Bla -na *adj.* Suau, dolç, benigne DIEC2. *La veu era blana [soft] i amorosa. [Esparsa segona, pàg. 55].*

Botre *v. intr.* Fer un bot, aixecar el cos bruscament del seu punt de suport restant un moment enlaire DIEC2. *Alçà la seva cadena en la llargada del braç, com si ella fos la causa de tota la seva estèril recança, i la féu botre [flung] feixugament a terra, de bell nou. [Esparsa primera, pàg. 44].*

Bròfec -ega *adj.* Ajust, aspre, grosser DIEC2. *“Quin dret teniu a estar trist? Quina raó teniu per a posar-vos tot bròfec [morose]? Sou ric a bastament”. [Esparsa primera, pàg. 27].*

Branquillons *m.* Branca molt prima, última ramificació del brancatge d'una planta llenyosa DIEC2. *No hi hagué ni un eco latent de la casa, ni un esgarip o sarracina dels ratolins darrera els fustatges, ni una gota del brollador a mig glaçar en la trista eixida, ni un sospir entre els branquillons [boughs] sense fulla d'un pollanc descoratjat, ni el batre ociós d'una porta buida de magatzem, ni tant sols un espeternegament del foc, que deixessin de caure damunt el cor de Scrooge amb una influència endolcidora, i de donar un pas més franc a les seves llàgrimes. [Esparsa segona, pàg. 58].*

Burxó *m.* (Ø DIEC2 i DCVB). [**burxa** *f.* barreta de ferro per a remenar i atiar el foc DIEC2]. *Un vell davantal d'escalfapanxes, unes velles sabates, dues cistelles peixeres, rentamans damunt uns trespeus, i un burxó [poker]. [Esparsa primera, pàg. 37].*

Canícula *f.* Període d'unes quatre setmanes a sis setmanes que comprèn una part del juliol i gran part de l'agost, durant el qual sol fer molta calor DIEC2. *Portava sempre al damunt seu la baixa temperatura; glaçava el seu despatx en els dies de la canícula [dog-days]; no es desglaçava d'un sol grau per Nadal. [Esparsa primera, pàg. 25].*

- Clivella** *f.* Obertura longitudinal més o menys pregona cm les que es fan en la superfície de certs cossos quan es contrauen DIEC2. *La boira es feia entradissa per tota clivella [chink] i pany, i era tan espesseïda a fora que, encara que el pati fos dels més estrets, les cases d'enfront eren simples fantasmes.* [Esparsa primera, pàg. 26].
- Cobejós -osa** *adj.* Que cobeja [**cobejar** *v. tr.* Desitjar fortament o immoderadament la possessió (d'una cosa o d'una persona) DIEC2.] DIEC2. *Ah! però el que és Scrooge era un puny ben arrapat a la pedra d'esmolat! un vell pecador premsaire, rapicer, engrapaire, espremedor, cobejós! [covetous].* [Esparsa primera, pàg. 24].
- Coc** *m.* Cuiner: persona que té per ofici cuinar DIEC2. *El Lord Major, en el baluard de la poderosa Mansion House, dava ordres a sos cinquanta cocs [cooks] i rebosters perquè observessin el Nadal així com calia a la llar d'un Lord Major; i àdhuc el sastinyoli a qui ell havia posat de penyora cinc xílings el dilluns passat per haver transitat embriac i sedent de sang pels carrers, es commovia pensant en el púding de l'endemà dins la seva golfa, mentre la seva muller secardina i el noi eixien a comprar la carn de bou.* [Esparsa primera, pàg. 32].
- Daler** *m.* (Ø DIEC2) [**deler** *m.* Passió que hom posa en una acció DIEC2.] *Ella estava esperant algú, i amb ansiós daler [eagerness]; perquè caminava d'amunt d'avall de la cambra; s'estremia a cada so; mirava cap enfora, de la finestra estant; dava llambregada al rellotge; procurava, baldament endebades de fer córrer l'agulla; i amb feines podia comportar les veus de sos infants en llur joc.* [Esparsa quarta, pàg. 123].
- Dringar** *v. intr.* Un objecte de metall o de vidre, sonar en rebre un xoc DIEC2. *Fou interromput en sos transports per les esglésies, que feien dringar [ringing out] els repics més luxurians que mai hagués sentit.* [Esparsa cinquena, pàg. 137].
- Encesor** *f.* Rojor a les galtes DIEC2. *S'havia abrandat en tanta de manera amb el ràpid caminar per la boira i la gelada, aquest nebot de Scrooge, que tot ell era un encesor [glow]; sa faç era enrojolada i bella, sos ulls guspirejaven, i son alè, cop de treure fum.* [Esparsa primera, pàg. 27].
- Encimbellar** *v.* Enfilat-se en un punt elevat, posar-se dalt d'un arbre o d'un lloc elevat DIEC2. *Suposeu-vos que algú pogués haver-se encimbellat [got over] a la paret de l'eixida, i l'hagués robat, mentre ells estaven amb l'alegria de l'oca: suposició que féu que els dos joves Cratchits esdevinguessin lívids!* [Esparsa tercera, pàg. 90].

Endebades *adv.* [**debades** *adv.* En va, sense efecte, inútilment DIEC2.] DIEC2. *Veient prou clar que seria **endebades** [useless] de prosseguir en aquell sentit, els senyors es retiraren.* [Esparsa primera, pàg. 31].

Engrapaire *adj.* (Ø DIEC2 i DCVB) [**engrapar** *v. tr.* Agafar fortament amb la grapa, amb la mà DIEC2]. *Ah! però el que és Scrooge era un puny ben arrapat a la pedra d'esmolar! un vell pecador premsaire, rapicer, **engrapaire** [grasping], espremedor, cobejós! Dur i punyent com a pedra foguera, de la qual mai un acer no havia llevat guspira; secret i reclòs, i solitari com una ostra.* [Esparsa primera, pàg. 24].

Ensust *m.* (Ø DIEC2 i DCVB) [**Ensurt** [**Sobresalt** *m.* commoció brusca produïda per alguna sensació sobtada DIEC2] DIEC2]. *Dir que no va tenir un **ensust** [startled], o que la seva sang no fou conscient d'una terrible sensació a la qual ell havia romàs estrany de la infantesa ençà, seria mentir.* [Esparsa primera, pàg. 35].

Ermàs -assos *m.* [**ermot** *m.* Tros de terra no conreada i àrida, sense gaire vegetació DIEC2.] DIEC2. *El vell, en una veu que ben poques vegades dominava els udols que feia els vent damunt l'**ermàs** [barren waste] tot nu, estava cantant-los una cançó de Nadal: ja era una cançó molt vella quan ell era un minyó: i de temps en temps tots els altres s'ajuntaven en el chor.* [Esparsa tercera, pàg. 96].

Esbadocar *v. tr.* Arrencar els badocs bords (d'una planta) DIEC2. *L'estremia amb vaguetats d'incerta horror de saber que darrera l'entelada mortalla hi havia ulls espectrals fixats atentament al damunt seu, mentre ell, encara que **esbadocava** [stretched] els seus fins al darrer extrem, no podia veure cap cosa, llevat d'una mà spectral i d'un considerable augment de negror.* [Esparsa quarta, pàg. 112].

Esblaimat -ada *adj.* Descolorit; dèbil de color, especialment per efecte de malaltia o de commoció moral DCVB. (Ø DIEC2). *El dependent feu un **esblaimat** [faintly] somriure.* [Esparsa primera, pàg. 33].

Escaiença *f.* Qualitat d'escaient [**escaient** *adj.* que escau bé, que és encertat i oportú DIEC2.] DIEC2. *I encara cal dir que Scrooge no fou tan paorosament malmès per aquesta trista **escaiença** [event], que no es mostrés excel·lent home de negocis en el mateix dia de l'enterrament, i no el solemnitzés aconseguint una ganga positiva.* [Esparsa primera, pàg. 24].

Escambell *m.* Seient petit sense braços ni respatlles DIEC2. *De mala gana Scrooge descavalcà de son **escambell** [stool], i tàcitament reconegué aquell fet davant el*

dependent del safretx, que esperava; el qual tot seguit apagà la candela i es posà el capell. [Esparsa primera, p.33].

Esgarip *m.* Xiscle DIEC2. *No hi hagué ni un eco latent de la casa, ni un **esgarip** [squeak] o sarracina dels ratolins darrera els fustatges, ni una gota del brollador a mig glaçar en la trista eixida, ni un sospir entre els branquillons sense fulla d'un pollanc descoratjat, ni el batre ociós d'una porta buida de magatzem, ni tant sols un espeternegament del foc, que deixessin de caure damunt el cor de Scrooge amb una influència endolcidora, i de donar un pas més franc a les seves llàgrimes.* [Esparsa segona, pàg. 58].

Espalmat -ada *adj.* (Ø DIEC2 i DCVB) [**espalmar** *v. tr.* Causar esglai (a algú) DIEC2]. *Scrooge restà molt **espalmat** [dismayed] en oir que la fantasma tirava endavant en aquest to, i comença de tremolar una cosa de no dir.* [Esparsa primera, pàg. 44].

Esponerós -osa *adj.* [**ufanós** *adj.* que fa ufana d'alguna cosa, se'n glorieja, s'hi fa veure DIEC2]. DIEC2. *Hi havia en sos ulls un moviment prompte, cobejós, inquiet, que mostrava la passió que s'havia arrelat, i vers quin indret cauria l'ombra de l'arbre que s'anava fent **esponerós** [growing].* [Esparsa segona, pàg. 68]. →64.

Estatge *m.* Habitació, lloc on hom s'està DIEC2. *Per què vaig caminar entre multituds de companys amb els meus ulls acalats a terra sense mai alçar-los a aquell sagrat estel que guià els tres Savis d'Orient al pobre **estatge** [abode]?* [Esparsa primera, pàg. 44].

Extàtic -a *adj.* Propi de l'èxtasi, que està en èxtasi DIEC2. *En el carrer principal, a la cantonada del carreró, alguns obrers estaven reparant les canonades del gas, i havien encès un gran foc dins del braser, al voltant del qual una colla d'homes i minyons esparracats s'havien reunit, tot escalfant-se les mans i parpellejant **extàtics** [in rapture] davant la roentor.* [Esparsa primera, pàg. 32].

Faceciós -osa *adj.* Que enclou una facècia [**facècia** *f.* Allò que hom diu o fa per divertir fent riure DIEC2.] DIEC2. *Scrooge reprengué ses tasques amb una millorada opinió de si mateix i amb un tarannà més **faceciós** [facetious] que no pas el que li era habitual.* [Esparsa primera, pàg. 31].

Faisó *f.* Manera DIEC2. *El fred que duia a dins, glaçà ses velles **faisons** [features], gebrà son nas punxegut, arrugà les seves galtes, enravenà son pas i es declarà subtilment en sa veu grinyoladissa.* [Esparsa primera, pàg. 25].

- Falòrnia** *f.* Idea errònia, raó feble, predicció gratuïta, etc., que hom dona com a controvertible, com a decisiva, com a cosa segura, etc. DIEC2. “Bah!! Digué Scrooge, “**falòrnies [humbug] !**” [Esparsa primera, pàg. 27].
- Fetiller -a** *m. i f.* Persona que practica la fetilleria [**fetilleria f.** art de **fetillar** DIEC2. [[**fetillar** *v. tr.* sotmetre la influència d’un malefici, d’un sortilegi DIEC2.]]] DIEC2. *Més ençà, de bell nou, hi havia ombres davant els transparents de les finestres, de convidats ajuntant-se; i, més enllà, un ajust de belles noies, totes encaputxades i amb botes de pells; i totes parlotejant a l’ensem, trescaven lleument cap a alguna pròxima cada d’un veí, on ai malaurat el solter que les veïes entrar -les destres **fetilleres [witches] massa que ho sabien- dins una resplendor!** [Esparsa tercera, pàg. 95].*
- Fretura** *f.* Mancança o escassetat del necessari DIEC2. “Per què, més a un de pobre?” demanà Scrooge. “Perquè en té més **fretura [needs it].**” [Esparsa tercera, pàg. 85].
- Fulgurar** *v. intr.* Llançar rajos de llum DIEC2. *Una claror **fulgurà [flashed up]** en la cambra en aquell instant, i les cortines de son llit foren retirades.* [Esparsa segona, pàg 53].
- Gaubança** *f.* Viva alegria DIEC2. *Perquè la gent que donaven cops i més cops de pala en els cims de les cases, eren jovials i plens de **gaubança [mad delight];** es cridaven l’un a l’altre, dels parapets estant, i de vegades s’engegaven una faceciosa bola de neu – projectil de més bon gènit que mes d’una broma dita amb paraules,- rient de tot cor si encertaven, i no gens de cor si els fallava el destí.* [Esparsa tercera, pàg 82].
- Geliu -a** *adj.* [**Gèlid** *adj.* fred com el glaç DIEC2.] DIEC2. *Els temps era **geliu [cold],** ombrívol, mossegair; a més a més boirós; i Scrooge podia sentir la gent del carreró com anava pantejant d’amunt, d’avall, tot copejant-se el pit amb les mans i batent amb sos peus les pedres del paviment per escalfar-les.* [Esparsa primera pàg. 26].
- Grèvol** *m.* Arbre perennifoli de la família de les aquifoliàcies, dioic, sovint en estat arbustiu, de fulles brillants, ordinàriament molt ondulades i espinoses al marge, flors blanques i fruits de color vermell, les branques en fruit del qual s’usen com ornament nadalenc (*Ilex aquifolium*) DIEC2. *Si pogués complir la meva voluntat, cada idiota dels que volten amb l’Alegre Nadal en sos llavis, seria bullit amb son propi púding, i enterrat amb un pal de boix **grèvol [holly]** que li travessés el cor.* [Esparsa primera, pàg. 27].

- Guspira** *f.* Espurna DIEC2. *Ah! però el que és Scrooge era un puny ben arrapat a la pedra d'esmolat! un vell pecador premsaire, rapicer, engrapaire, espremedor, cobejós! Dur i punyent com a pedra foguera, de la qual mai un acer no havia llevat **guspira [generous fire]**; secret i reclòs, i solitari com una ostra.* [Esparsa primera, pàg. 25].
- Llangor** *f.* Estat de decaïment, físic o moral, prolongat DIEC2. *“Deu vos guard, alegre senyor! I que mai patiu de **llangor [dismay]** !;”* [Esparsa primera, pàg. 33].
- Lívids** *adj.* D'un blau brut com el que pren la pell per contusió o fred DIEC2. *Suposeu-vos que algú pogués haver-se encimbellat a la paret de l'eixida, i hagués robat, mentre ells estaven amb l'alegria de l'oca: suposició que féu que els dos joves Cratchits esdevinguessin **lívids [livid]**!* [Esparsa tercera, pàg 90]
- Llivanya** *f.* Fissura en una roca DIEC2. *I l'aigua s'escampava per qualsevol **llivanya [listed]**, o ho hauria fet si no hagués estat per la glaçada que la tenia presonera; i res no creixia sinó molsa i ginesteres, i una herba tota aspra i espessa.* [Esparsa tercera, pàg 95].
- Llòbrec -ega** *adj.* Fosc, tenebrós DIEC2. (Ø DCVB). *La porta del despatx de Scrooge era oberta perquè ell pogués servir l'esguard damunt son dependent, qui en una **llòbrega [dismal]** petita cel·la de més enllà, una mena de safaretx, estava copiant cartes.* [Esparsa primera, pàg. 26].
- Lloparró** *m.* Llobató [**Llobató** *m.* cadell de llop DIEC2.] DIEC2. *Grocs, magres, pellingosos, de mal carés, mena de **lloparrons [wolfish]**; però postrats, així mateix, en llur humilitat.* [Esparsa tercera, pàg. 106].
- Llucar** *v. tr.* Saber veure, copsar, el sentit, l'essència, la qualitat, etc., (d'alguna cosa) DIEC2. *Es deturà, amb momentània irresolució, abans que tanqués la porta; i mirà cautelosament, de primer, al darrera seu, així com si mig hagués esperat que l'aterroritzés **llucar [with the sight of]** la cua de la perruca de Marley tot insinuant-se a l'interior.* [Esparsa primera, pàg. 36].
- Luctuós -osa** *adj.* Que és ocasió de dol DIEC2. *La boira i el gel eren talent suspesos al volt de la negra entrada de la casa, que semblava com si el Geni del Temps segués en **luctuosa [mournful]** meditació en el lllindar.* [Esparsa primera, pàg. 34].
- Malmenar** *v. tr.* Espatllar, crebantar, (alguna persona o alguna cosa) fent-la anar de qualsevol manera, manejant-la sense cap mirament, etc. DIEC2. *“Us escoltaré,” digué Scrooge, “Però no em **malmeneu [be hard upon]** ! No sigueu retòric, Jacob! Per favor!”* [Esparsa primera, pàg. 44].

Menudència *f.* Petitesa, qualitat de menut DCVB. (Ø DIEC2). *Ni un sol captaire li pregà que li atorgués una **menudència [trifle]**, ni un sol minyó no li demanà quina hora era, ni un sol home o dona, cap vegada en tota la vida, preguntaren a Scrooge el camí d'aquest o aquell indret.* [Esparsa primera, pàg. 25].

Mortalla *f.* Vestidura, llençol, etc., amb què s'embolcalla un cadàver DIEC2. *L'estremia amb vaguetats d'incerta horror de saber que darrera l'entelada **mortalla [dusky shroud]** hi havia ulls espectrals fixats atentament al damunt seu, mentre ell, encara que esbadocava els seus fins al darrer extrem, no podia veure cap cosa, llevat d'una mà spectral i d'un considerable augment de negror.* [Esparsa quarta, pàg. 112].

Mossegaire *adj.* Que mossega, que té el costum de mossegar DIEC2. *Els temps era geliu, ombrívol, **mossegaire [biting]**; a més a més boirós; i Scrooge podia sentir la gent del carreró com anava pantejant d'amunt, d'avall, tot copejant-se el pit amb les mans i batent amb sos peus les pedres del paviment per escalfar-les.* [Esparsa primera pàg. 26].

Orb -a *adj. i m. i f.* Cec DIEC2. *Fins i tot els gossos dels **orbs [blindmen]** semblava que el conguessin; i quan el veien que arribava, estiraven llurs propietaris vers entrades i patis; i aleshores remenaven les cues, talment com si diguessin: “Val més cap ull que no pas un mal ull, mon entenebrit senyor”!* [Esparsa primera, pàg. 25].

Palafrener *m.* El que menava un palafre caminant a l'estrep del cavaller [**palafre m.** a la edat mitjana, el cavall noble de sella però no de batalla DIEC2] DIEC2. *I el **palafrener [groom]** del Soldà, capgirat pels genis: veu's-el aquí cap per avall.* [Esparsa segona, pàg. 59].

Palesar *v. tr.* Fer palès. [**palès -esa adj.** Clar, evident, a tots DIEC2] DIEC2. *Es **palesava [made plain]** prou, per l'agençament de les botigues, que també allí, altra vegada, era Nadal; però era de vespre, i els carrers eren il·luminats.* [Esparsa segona, pàg. 62].

Paorosament *adv.* D'una manera paorosa [**paorós-osa adj.** que infon por DIEC2] DIEC2. *I encara cal dir que Scrooge no fou tan **paorosament [dreadfully]** malmès per aquesta trista escaiença, que no es mostrés excel·lent home de negocis en el mateix dia de l'enterrament, i no el solemnitzés aconseguint una ganga positiva.* [Esparsa primera, pàg. 24].

Paput *m.* [**Puput m.** Joc infantil en què un dels jugadors té els ulls tapats amb un mocador i els altres l'envolten i li peguen procurant no deixar-se agafar del qui para DCVB].

(Ø DIEC2). *El despatx restà tancat en un dir Jesús , i el dependent, amb els llargs extrems de son tapaboques blanc tot gronxant-se més avall de la seva cintura (perquè n podia envanir-se de dur abric), davallà per un relliscador de gel, a Cornhill, al capdavant d'un camí de minyons, vint vegades, en honrament d'ésser la Vetlla de Nadal; i en acabat corregué cap a casa, a Camden Town, atropellant-se tant com pogué, per jugar a la paput [blindman's-buff] . [Esparsa primera, pàg. 34].*

Pellingós -osa *adj.* Carregat de pellingots; mal vestit DCVB. (Ø DIEC2). *Grocs, magres, pellingosos [ragged] , de mal carés, mena de lloparrons; però postrats, així mateix, en llur humilitat. [Esparsa tercera, pàg. 106].*

Perfídia *f.* Qualitat de pèrfid [pèrfid *adj.* Que és traïdor envers qui confia en ell. DIEC2] DIEC2. *Cap vent bufador no era més amarg que ell, cap neu en davallar no tenia més perfídia [intent] a complir son propòsit, cap xàfec no era menys oberta a la instància. [Esparsa primera, pàg. 25].*

Pledejar *v. intr.* Sostenir un procés, contendre judicialment DIEC2. *Hauria estat endebades per Scrooge el pledejar [plead] que el temps i l'hora no eren pas escaients a propòsits de caminades; que el llit era calent, el termòmetre molt per sota de la temperatura de congelació; que ell mateix no estava sinó molt lleugerament vestit amb les seves sabatilles, bata i estrenyecaps, i que es trobava en ple constipat. [Esparsa segona, pàg. 55].*

Rapicer *adj.* (Ø DIEC2 i DCVB). [rapir *v.* prendre amb violència a algú alguna cosa, arrabassar DCVB.]. *Ah! però el que és Scrooge era un puny ben arrapat a la pedra d'esmolar! un vell pecador premsaire, rapicer [scraping], engrapaire, espremedor, cobejós! Dur i punyent com a pedra foguera, de la qual mai un acer no havia llevat guspira; secret i reclòs, i solitari com una ostra. [Esparsa primera, pàg. 24].*

Rastellera *f.* Conjunt de coses posades en fil l'una al costat de l'altra DIEC2. *Els senyors de mena baldera, que s'ufanen de tenir que veure amb una o dues eventualitats, i es troben generalment a l'altura de les circumstàncies, expressen l'esbarjós espai de llur capacitat afirmant que són homes per a qualsevol cosa, des del joc a parells i senars fins a l'homicidi, oposats extrems, en mig dels quals, no cal dubtar-ho, hi ha una rastellera [there lies] tolerablement ampla i comprensiva de temes. [Esparsa tercera, pàg. 78].*

- Rebuf** *m.* rebufada [**rebufada** *f.* acció de rebufar [[rebufar *v.* intr. Expel·lir energèticament aire per la boca com a mostra d'enuig DIEC2.]] DIEC2] DIEC2. *Scrooge es decantà davant el rebuf [rebuke] de l'Esperit, i tot tremolant posà els ulls en terra.* [Esparsa tercera, pàg. 92].
- Recar** *v.* intr. Saber greu DIEC2. *Sense arriscar-me pel que fa a Scrooge d'una manera tan gosada com aquesta, no em reca [mind] de fer-vos avinent que creieu que estava preparat a una extensió bellament esbarjosa d'estranyes aparicions, i que cap cosa entre un infant i un rinoceront l'hauria astorat gaire.* [Esparsa tercera, pàg. 78].
- Recambró** *m.* Peça petita, generalment contigua a una cambra, destinada a lavabo, a dormitori supletori, a tocador, etc. DIEC2. *Ningú sota el llit, ningú en el recambró [closet] de necessitat; ningú dins la seva bata, que penjava en sospitosa actitud contra la paret.* [Esparsa primera, pàg. 37].
- Redargüir** *v.* *tr.* Argüir (contra una asserció, un argument, etc.) [**argüir** *v.* *tr.* Esposar (una raó) a favor o en contra d'una opinió, d'una proposició, d'una mesura DIEC2.] DIEC2. *"I què, si així fos?" ell redargüí [retorted].* [Esparsa segona, pàg. 68].
- Renouer -a** *adj.* Que fa renou. DIEC2. *Els petits Cratchits, abans tan renouers [noisy], eren ja tan aturats com estàtues en un racó, i seien tot alçant l'esguard envers Pere, qui tenia un llibre davant seu.* [Esparsa quarta, pàg. 125].
- Roentor** *f.* Qualitat de roent [**roent** *adj.* calent fins a esdevenir lluminós DIEC2.] DIEC2. *En el carrer principal, a la cantonada del carreró, alguns obrers estaven reparant les canonades del gas, i havien encès un gran foc dins del braser, al voltant del qual una colla d'homes i minyons esparracats s'havien reunit, tot escalfant-se les mans i parpellejant extàtics davant la roentor [blaze].* [Esparsa primera, pàg. 32].
- Sarracina** *f.* Baralla sorollosa DCVB. (Ø DIEC2). *No hi hagué ni un eco latent de la casa, ni un esgarip o sarracina [scuffle] dels ratolins darrera els fustatges, ni una gota del brollador a mig glaçar en la trista eixida, ni un sospir entre els branquillons sense fulla d'un pollanc descoratjat, ni el batre ociós d'una porta buida de magatzem, ni tant sols un espeternegament del foc, que deixessin de caure damunt el cor de Scrooge amb una influència endolcidora, i de donar un pas més franc a les seves llàgrimes.* [Esparsa segona, pàg. 58].
- Secardí -ina** *adj.* eixut de carns: sec, magre, de poques carns DIEC2. *El Lord Major, en el baluard de la poderosa Mansion House, dava ordres a sos cinquanta cocs i rebosters perquè observessin el Nadal així com calia a la llar d'un Lord Major; i*

*àdhuc el sastinyoli a qui ell havia posat de penyora cinc xílings el dilluns passat per haver transitat embriac i sedent de sang pels carrers, es commovia pensant en el púding de l'endemà dins la seva golfa, mentre la seva muller **secardina [lean]** i el noi eixien a comprar la carn de bou.* [Esparsa primera, pàg. 32].

Servar v. tr. Algú, complir exactament (allò a què està obligat) DIEC2. *La porta del despatx de Scrooge era oberta perquè ell pogués **servar [keep his eye upon]** l'esguard damunt son dependent, qui en una llòbrega petita cel.la de més enllà, una mena de safaretx, estava copiant cartes.* [Esparsa primera, pàg. 26].

Sirgar v. intr. Trescar [**trescar** v. intr. Caminar, treballar, afanyosament, apressadament DIEC2.] DIEC2. *“Aquest és el vostre compte”, digué Joe, “i no voldria donar-vos uns altres sis penics, baldament hagués d'anar a raure a l'aigua bullenta per no haver **sirgat [doing it]**. ¿Qui ve, ara?”* [Esparsa tercera, pàg. 119].

Somort -a adj. Mig mort, mig apagat, que gairebé no es percep DIEC2. *Les fràgils fulles de visc, boix grèvol i eura retornaven el reflex de la llum, com si altres tants petits miralls haguessin estat escampats per aquell indret; i muntava braolant per la llar una foguerada potent, com aquella **somorta [dull]** petrificació d'una llar no l'hagués mai conegut en temps de Scrooge, o de Marley, o per moltes hivernenques estacions passades.* [Esparsa tercera, pàg. 79].

Sorneguer -a adj. Que dissimula amb ironia la seva mala intenció, la seva hostilitat, etc. DIEC2. *L'antic campanar d'una església, la sorruda i vella campana del qual romania sempre sotjant avall, tota **sorneguera [slily]**, envers Scrooge, cap enfora d'una finestra gòtica del mur, esdevingué invisible; sonà dins la nuvolada les hores i els quarts, finien en tremolenques vibracions, així com si petessin les seves dents en son cap glaçat, allí dalt.* [Esparsa primera, pàg. 32].

Tongada f. Sèrie de fet anàlegs que ocorren durant un període de temps DIEC2. *Què és per a vós la tongada de Nadal, sinó una **tongada [time]** de pagar comptes sense tenir diners; una **tongada [time]** on us trobeu més vell d'un any, però ni d'una hora més ric; una **tongada [time]** de fer balanç de vostres llibres i veure-hi totes les partides d'una dotzena de mesos seguits que presenten estèrils per a vós?* [Esparsa primera, pàg. 27].

Trescar v. intr. Caminar, treballar, afanyosament, apressadament DIEC2. *Més ençà, de bell nou, hi havia ombres davant els transparents de les finestres, de convidats ajuntant-se; i, més enllà, un ajust de belles noies, totes encaputxades i amb botes de pells; i totes parlotejant a l'ensem, **trescaven [tripped]** lleument cap a alguna*

pròxima casa d'un veí, on ai malaurat el solter que les veïes entrar -les destres fetilleres massa que ho sabien- dins una resplendor! [Esparsa tercera, pàg. 95].

Tupí *m.* Olla petita amb una sola ansa DIEC2. *Compongué alguna calenta mixtura dins un **tupí** [jug], amb ginebra i llimones, i el remenà donant tombs i més tombs, i el posà damunt la repisa interior de la llar perquè bullís a foc cançoner.* [Esparsa tercera, pàg. 89].

Tust *m.* Acció de tustar [**tustar** *v. tr.* Copejar DIEC2.] DIEC2. *A la fi, el **tust** [knock] per tant de temps esperat es féu oir.* [Esparsa quarta, pàg. 123].

Ubic-iqua *adj.* Que té ubiqüitat [**ubiqüitat** *f.* Fet d'estar present pertot DIEC2.] DIEC2. *Mestre Pere i els dos **ubiqües** [ubiquitous] i joves Cratchits anaren a cercar l'oca, amb la qual aviat retornaren en solemniat processó.* [Esparsa tercera, pàg. 89].

Vigoria *f.* Vigor gran DIEC2. *Els braços eren molt llargs i musculosos; les mans, igual, com si llur engrapament fos d'una **vigoria** [strength] desacostumada; les cames i peus, de forma delicadíssima, eren nus igual que aquells membres superiors.* [Esparsa segona, pàg. 54].

Xal *m.* Peça de vestir femenina de llana, de seda, etc., de forma rectangular que, posada a les espatlles, serveix d'abric o d'adorn DIEC2. *“Ah! Déu us beneeixi, filla estimada! Que tard arribeu!” digué la senyora Cratchit, besant-la una dotzena de vegades, i llevant-li el seu **xal** [shawl] i el seu capell, fent-li la tasca amb zel oficiós.* [Esparsa tercera, pàg. 87].

7. Comparació del llenguatge de Carner i Pàmies:

Abans de veure els diferents fragments que il·lustren les diferents traduccions, cal analitzar el treball lingüístic de Josep Carner, considerat una de les parts més importants d'aquest treball. D'aquesta manera, primerament es farà esment de tot allò que s'ha observat en la traducció de 1918 en relació amb la traducció de Carner i, posteriorment, es compararà l'estil de traduir de Carner i Pàmies respectivament. Cal matisar dos aspectes: el primer, que aquests fragments han sigut aleatoris, per tal de dotar aquest treball de més veridicitat. El segon aspecte és que no es faran comentaris subjectius ni qualitatius, ja que no es tracta de desprestigiar ni estigmatitzar cap de les dues traduccions. En aquest apartat, per tant, tan sols es pretén mostrar diferents maneres de traduir una mateixa obra en català per dos traductors del mateix indret: Barcelona.

Llengua d'Una Cançó Nadalena de l'any 1918:

Carner, sens dubte, és un dels millors estilistes que ha donat la literatura catalana, i el seu domini dels recursos de la llengua es pot qualificar d'extraordinari sense cap mena de dubte. I és que, no només ha enriquit la llengua catalana, sinó que també ha demostrat el seu compromís amb la fixació i revaloració de la llengua catalana culta.

Després d'haver elaborat el glossari i —consegüentment amb els fragments que s'il·lustraran tot seguit—, s'ha demostrat que Carner no deixa de banda l'obra original de Dickens, ja que pretén que la seva traducció sigui pròxima a l'original. Aquesta pretensió, però, no és buscada a partir d'una traducció de paraula per paraula, pel fet que vol transmetre als lectors catalans una respectuosa fidelitat a partir de les seves recreacions i lèxic propi. Com era propi a l'època dels noucentistes, Carner era coneixedor de la llengua anglesa, motiu pel qual és plenament conscient que no segueix la mateixa estructura que la llengua catalana. Aleshores, el traductor, quan no troba un mot català equivalent a l'expressió de Dickens, no escasseja en fer provatures lingüístiques o adaptacions. Aquest fet rau en el fet que principis del segle XX era vist com una etapa en formació: “la llengua literària [...] era vacil·lant, difícil d'aferrar, però també dúctil i mal·leable” (Ortín 2001: 180). No obstant això, Carner és apte per aconseguir transmetre una llengua viva, rica, culta i de qualitat, en resum; un exemple magnànim de l'objectiu principal dels noucentistes.

A continuació, es valorarà alguns mots i expressions que, a causa de la seva naturalesa, són considerables d'estudi:

En primer lloc, dins del glossari o englobat a les mateixes oracions d'on s'ha extret la paraula, s'ha localitzat diverses creacions de nous mots. Aquest és el cas de: *agradosos* (d'*agradar*), *atarantadament* (d'*atarantar*), *atuït* (d'*atuir*), *barroeria* (de *barroer*), *cobejós* (de *cobejar*), *endebades* (de *badar*), *engrapaire* (d'*engrapar*), *ermàs* (d'*erमार*), *esblaimat* (d'*esblaimar*), *escaiença* (d'*escaure*), *espalmat* (d'*espalmar*), *faceciós* (de *facècia*), *fetiller* (de *fetilleria*) *geliu* (de *gelar*), *menudència* (de *menut*), *rebuf* (de *rebufar*), *redargüir* (d'*argüir*), *rapicer* (de *rapir*), *tust* (de *tustar*). Aquestes paraules han sigut formades a partir d'afixos, majoritàriament de sufixos com: *-ència*, *-ós*, *-aire*, *-eria* o *-ment*.

En segon lloc, s'ha atès un cas lingüístic que és bastant nombrós en aquest glossari. En aquest, es pot observar que el traductor català adopta aquella correspondència que és similar a la forma original triada per Dickens. Alguns exemples recollits en el glossari són: *astorar* [to astonish], *candela* [candle], *coc* [cook], *compongué* [compounded], *exhaurit* [exhausted], *faceciós* [facetious], *fluctuava* [fluctuated], *magres* [meagres], *mixtura* [mixture], *petrificació* [petrification], *pledejar* [plead], *rebuf* [rebuke], *resolt* [resolved], *ubiquès* [ubiquitous].

En tercer lloc, Carner, per tal de no copiar paraula per paraula perifrasis o circumlocucions angleses al català, cerca una paraula que englobi tot el significat com ara: *anorrear-lo* [to beat him out of sight], *ermàs* [barren waste], *extàtics* [in rapture], *gaubança* [mad delight], *guspira* [generous fire], *llucar* [with the sight of], *malmeneu* [be hard upon], *palesava* [made plain], *s'acomboià* [set up another cry], *servar* [keep his eye upon]. L'objectiu d'aquest apartat, doncs, és el de restaurar aquella paraula que, per tal de simplificar el text, engloba el sentit.

En quart lloc, cal esmentar que Carner, similarment com a la seva poesia, utilitza aquella paraula que posseeix un grau més alt de formalitat. Així, seguint les premisses dels noucentistes, vol exaltar la llengua catalana per mitjà de paraules que no siguin l'estàndard, que és considerat d'insolent. Alguns testimonis són: *espalmada* [dismayed] i no *abatut*; *falòria* [humbug] i no *mentida*; *fetilleres* [witches] i no *bruixes*; *fulgurar*

[flashed up] i no il·luminar; *orb* [blindman] i no cec; *recar* [mind] i no importar; *botre* [flung] i no saltar; *deler* [eagerness] i no entusiasme.

En cinquè lloc, i molt generalment, s'ha trobat pocs castellanismes, com l'expressió "de mala gana". El motiu del poc inventari d'aquest tipus de paraules es deu al fet que segurament Carner no era partidari d'optar per formes castellanques quan pretenia tot el contrari; descastellanitzar la societat catalana d'aquell temps. D'aquesta manera, i seguint l'ideari noucentista, aquelles paraules o expressions de regust castellà eren fortament criticades i rebutjades en les obres noucentistes.

En últim lloc, seria important mencionar la semàntica, la qual divergeix en algunes paraules del glossari entre l'anglès i el català. Algunes de les paraules que posseeixen diferents matisos són:

Adust vs. Sparking

- Com cremat o abrusat DIEC2.
- Brillant, animat o alegre WordReference [traducció pròpia].

Botre vs. Flung

- Fer un bot, aixecar el cos bruscament del seu punt de suport restant un moment enlaire DIEC2.
- Llençar, o llençar amb força, violència o sense cura Wordreference [traducció pròpia].

Esblaimat vs. Faintly

- Descolorit, dèbil de color, especialment per efecte de malaltia o de commoció moral DCVB.
- Manca de brillantor, vivesa, claredat, sonoritat, força, etc. WordRefrence [traducció pròpia].

Escaiença vs. Event

- Qualitat d'escaient DIEC2.
- Quelcom que passa en un lloc determinat durant un temps determinat WordReference [traducció pròpia].

Llivanya vs. Listed

- Fissura en una roca DIEC2.
- Inclinar-se a un costat WordReference [traducció pròpia].

Perfídia vs. Intent

- Qualitat de pèrfid DIEC2.
- Tenir l'atenció ben fixada en alguna cosa WordReference [traducció pròpia].

Rapicer vs. Scraping

- (Ø DIEC2 i DCVB). [**rapir** v. prendre amb violència a algú alguna cosa, arrabassar DCVB.]
- L'acte d'una persona o cosa que raspa WordReference [traducció pròpia].

Rebuf vs. Rebuke

- Paraules rudes i malagradeses amb què hom acull, es treu del davant, algú que s'hi acostava a parlar-li, li adreça una demanda, una explicació, etc. DIEC2.
- Expressar una desaprovació aguda i severa, renyar WordReference [traducció pròpia].

Recambró vs. Closet

- Peça petita, generalment contigua a una cambra, destinada a lavabo, a dormitori supletori, a tocador, etc. DIEC2.
- Una petita habitació o armari per guardar roba, menjar, etc. WordReference [traducció pròpia].

Trescar vs. Tripped

- Caminar, treballar, afanyosament, apressadament DIEC2.
- Viatjar d'un lloc a un altre WordReference [traducció pròpia].

Comparació de les traduccions de Carner i Pàmies:

Abans de veure els fragments que il·lustren la diferència d'estil a l'hora de traduir *Una Cançó Nadalena* —i malgrat que s'hagi comentat anteriorment— cal esmentar com s'enfronten al text aquests dos traductors: pel que fa a Carner, aquest assegura que cal

tenir en compte que la traducció mot a mot no és vàlida, ja que d'una llengua, a l'altra no tots els mots tenen correspondències equivalents. Ell mateix ho explica, «No es tradueix per paraules destriades, sinó per frases senceres, això és, per cops d'ala intel·lectuals; i, tota frase que no aconseguixi pas artísticament un aire d'espontaneïtat és bona sinó per llençar» (Cabré i Ortín: 116). Pàmies també defensa el mateix estament.

Quant a pretensions: Carner, com gran part dels noucentistes, tenia l'objectiu d'exaltar la qualitat de la llengua i literatura. Així, volia deixar evidència per la societat d'aquell temps —com per la següent— que calia fer lectura clàssica malgrat que aquest fet comporti una producció de mots caiguts en desús: “El seu estil, pel que fa a la selecció lingüística, és profundament idiosincràtic: Carner demostra una tendència a combinar arcaïsmes, gal·licismes, cultismes, formes dialectals i neologismes de collita pròpia que, si desemboca en resultats feliços, és perquè va acompanyada d'una gran habilitat per explotar els recursos sintàctics, rítmics i locucionals del català” (Revista de traduccions 1998: 25). Contràriament, Pàmies té un objectiu molt diferent; vol que els seus lectors siguin capaços de seguir la lectura sense entrebancs que dificultin la comprensió: “La meva pretensió respecte al model del català que miro de fer servir sempre [...] és, en resum, que sigui idiomàtic i actual, i que fugi tant d'interferències prescindibles com de l'ús postís o ampul·lós de formes arcaïques i dialectals” (Pàmies 2012:108).

Per tal d'evidenciar aquest canvi de lèxic i estil es mostrarà els següents fragments recollits aleatòriament d'*Una Cançó Nadalena* (1918) i *Tots els contes de Nadal* (2020) en contraposició amb l'original escrita per Charles Dickens: *Christmas Carol* (1843). Alguns exemples són:

Traducció de Carner:

Que Marley fos mort, ho sabia Scrooge? Naturalment que sí. Com podia ésser altrament? Scrooge i ell foren socis qui sap els anys. Scrooge fou son únic testimoni, son únic administrador [...]. *Una Cançó Nadalena*, pàg. 24.

Traducció de Pàmies:

¿El senyor Scrooge ho sabia, que era mort? I tant, ¿com podia deixar de saber-ho? El senyor Scrooge i ell havien sigut socis durant qui sap quants anys. El

senyor Scrooge era el seu únic executor testamentari, el seu únic administrador [...]. *Totes els contes de Nadal*, pàg. 13.

Obra de Dickens:

Scrooge knew he was dead? Of course he did. How could it be otherwise?
Scrooge and he were partners for I don't know how many years. Scrooge was
his sole executor, his sole administrator [...]. *A Christmas Carol*, pàg. 2.

En tan sols un fragment de tres línies es pot observar les clares semblances i divergències entre la versió original i la de Carner. Ambdós fragments presenten similitud pel que fa al tracte del personatge — i contràriament a Pàmies—, cap dels dos autors tracta a *Scrooge* de “senyor”, fet que evidencia el respecte per l’original. A més, si ens fixem en la sintaxi que presenten un fragment i l’altre, és fàcil apreciar la semblança quant a l’ordre d’elements que hi apareix. Malgrat que la primera pregunta del testimoni de Carner divergeix de l’original, la resta d’oracions segueix la mateixa sintaxi que Dickens.

Si es segueixen les mateixes premisses en la comparació de Dickens amb Pàmies, s’observa un canvi en la primera oració, no només en com està formulada la pregunta (que pateix un canvi sintàctic), sinó també un grau d’informalitat que no s’aprecia amb Carner. Així, amb aquest “i tant” es desmarca del “of course he did” o la traducció acurada de “naturalment que sí”. A més, aquest traductor opta per un estil més lliure a l’hora de reproduir el sentit general de què s’està narrant. No sembla que sigui un reflex de l’original, sinó una versió adaptada a com es parla actualment. Aquest canvi d’actualitat també es pot copsar entre la traducció de Pàmies i Carner, ja que ambdós traductors catalans expressen els verbs amb diferents formes verbals; mentre que Carner fa ús de “foren amics” i “fou son únic testimoni”, Pàmies en fa de “havien sigut” i “era el seu únic executor testamentari”. Aquest és un clar exemple de l’evolució del llenguatge al llarg d’escassos cent anys. La societat canvia, i amb ella, la llengua.

Traducció de Carner:

Be podeu parlar vagament de menar una cartel·lera de sis cavalls per un bon tram d’escales de l’antigor, o pel mig d’una nova i dolenta llei del Parlament; però el que a mi pertoca dir és que hauríeu pogut pujar un carruatge de morts per aquella escala, i d’ample a ample, amb el balancí contra la paret i la

portella mirat la balustrada, i encara hauria marxat folgadamente. *Una Cançó Nadalenca*, pàg. 36.

Traducció de Pàmies:

A vegades es diu que una cosa és gran com un piano; doncs bé, per aquella escala no només hi hauria pogut passar un piano, sinó també un cotxe de morts, i de través, amb el joc davanter cap a la paret i la porta cap a la barana; i hi hauria passat de sobres. *Tots els contes de Nadal*, pàg. 23.

Obra de Dickens:

You may talk vaguely about driving a coach-and-six up a good old flight of stairs, or through a bad young Act of Parliament; but I mean to say you might have got a hearse up that staircase, and taken it broadwise, with the splinter-bar towards the wall, and the door towards the balustrades: and done it easy. *Christmas Carol*, pàg. 21.

En els fragments dels traductors barcelonins es pot apreciar un canvi molt respecte a la sintaxi (la qual és totalment diferent) i a contingut. És així que, Carner utilitza el mateix terme de Dickens quant a “coach-and-six” per dir “sis cavalls”, però, contràriament, Pàmies es desdiu i esmenta “piano”. Aquest darrer tampoc categoritza aquelles escales, on Dickens al seu fragment deixa clar que són velles “good old Flight of stairs”, connotació que sí que es veu en Carner. Una diferència que s’observa en tots els fragments són les dimensions. Mentre que Dickens diu “and taken it broadwise” (amb la traducció literal de “i agafant-lo d’ample”), Carner utilitza un “i d’ample a ample” i Pàmies “a través”. Aquí, doncs, s’observa la seva feina de no traduir mot per mot, ja que han buscat altres alternatives per expressar una mateixa cosa.

Una paraula que il·lustra la feina de Carner a l’hora de buscar paraules que no siguin planeres es troba en “easy” de Dickens. Mentre aquest emprava un mot de vocabulari poc acurat, el nostre traductor no dubta a utilitzar l’adverbi “folgadamente”. Amb aquest recurs, doncs, deixa clar que pretén dotar de valor la llengua catalana mitjançant el lèxic acurat. Això mateix pensava Ortín (1992: 406): “D’altra banda, la feina mateixa de traduir, amb les servituds que imposa, ensinistra els escriptors: “no solament”, en les seves paraules [...] sinó també perquè ens imposa un estudi sol·lícit de tots els recursos del

nostre verb, de totes les faisons, de tota la tradició del propi llenguatge”. Per altra banda, Pàmies, qui també és fidel als seus ideals, empra “de sobres” una forma no gaire genuïna en llengua catalana, però, d’ús general, —que no deixa de ser el seu objectiu principal.

Traducció de Carner:

Suposeu-vos que no hagués estat prou cuit! Suposeu-vos que es fes a trossos en tombar-lo! Suposeu-vos que algú pogués haver-se encimbellat a la paret de l’eixida, i hagués robat, mentre ells estaven amb l’alegria de l’oca: suposició que féu que els dos joves Cratchits esdevinguessin lívids! *Una Cançó Nadalenca*, pàg. 90.

Traducció de Pàmies:

¿I si no estava prou fet? ¿I si es desfeia en el moment de girar-lo? ¿I si algú havia passat per sobre la paret de l’eixida i se l’havia emportat, mentre ells es llepaven els dits amb l’oca (una suposició que va fer perdre el color als dos Cratchits petits)? *Tots els contes de Nadal*, pàgs.59-60.

Obra de Dickens:

Suppose it should not be done enough! Suppose it should break in turning out! Suppose somebody should have got over the wall of the back-yard, and stolen it, while they were merry with the goose: a supposition at which the two young Cratchits became livid! *Christmas Carol*, pàg.93-94.

En aquestes traduccions de Carner i Pàmies es pot observar un canvi substancial en l’estil triat: mentre que Carner es decanta per apel·lar el públic amb una interrogació indirecta mitjançant el terme “suposeu-vos” —de manera similar a com ho fa Dickens amb “suppose” —, Pàmies es dirigeix als lectors amb una interrogació directa amb: “¿I si [...]?”—recurs que utilitzarà al llarg d’aquest paràgraf. També cal remarcar el lèxic emprat en aquests dos fragments. És fàcil adonar-se que Carner utilitza un ventall de verbs més específics de la matèria que està tractant (menjar), com ara “cuit” i Pàmies opta per utilitzar un verb més general com “fet”, la qual cosa també s’observa a l’obra original amb l’ús de “done enough”. Un cas similar té lloc posteriorment amb “got over the wall” on apareix “passat per sobre”, en la versió de Pàmies (gairebé una traducció literal) i, “encimbellar”, a la versió de Carner. Així, és clar que, el príncep dels poetes, ha buscat un recurs per restaurar aquella paraula que engloba tot un significat, prescindint així de

perífrasis. Un altre aspecte notori és l'ús que en fa Pàmies dels parèntesis. Aquest utilitza l'esmentat símbol per afegir informació complementària respecte al que senten els personatges, recurs que no és utilitzat en cap dels dos fragments restants. És així com Carner —respectant la fidelitat del text original— utilitza el caràcter [:] per exemplificar que era el que creava aquella alegria, motiu pel qual acaba el relat amb un signe d'exclamació.

A banda d'això, cal esmentar un cas interessant: si ens fixem en l'últim mot del fragment de Carner i de Dickens apareix la mateixa paraula *lívids* [lívid]. Així, veiem que el traductor barceloní opta per usar aquella correspondència catalana que s'assembla més formalment a la paraula anglesa. Aquest exemple, doncs, és un semicultisme.

Traducció de Carner:

“Aquest és el vostre compte”, digué Joe, “i no voldria donar-vos uns altres sis penics, baldament hagués d'anar a raure l'aigua bullenta per no haver sirgat. ¿Qui ve, ara?”. *Una Cançó Nadalenca*, 119.

Traducció de Pàmies:

—Això és el que us toca a vós—va dir en Joe—, i no us donaria un penic més ni que me fiquessin en un cossi ple d'aigua bullenta. Qui és ara?. *Tots els contes de Nadal*, 78-79.

Obra de Dickens:

“That's your account,” said Joe, “and I wouldn't give another sixpence, if I was to be boiled for not doing it. Who's next?”. *Christmas Carol*, 133.

Malgrat que el fragment no és gaire extens, es poden observar alguns aspectes que varien entre la traducció de 1918 i la de 2020. Així, estudiant les dues traduccions, es pot afirmar que Carner fa ús d'una sintaxi i semàntica més pròxima a l'original, ja que “aquest és el vostre compte” és la traducció literal de “that's your account”. Pàmies, per altra banda, fa ús de la seva retòrica per elaborar aquest “això és el que us toca a vós”. És possible, doncs, que el traductor hagués considerat oportú canviar aquesta oració pel seu grau d'informalitat pel fet de tractar-se d'un context laboral.

Un aspecte anteriorment comentat, però que es torna a evidenciar és l'ús dels temps verbals. Mentre que Carner fa ús del passat simple, Pàmies utilitza el passat perifràstic, ja que amb aquest aconsegueix dotar el text de més flexibilitat i, alhora, el modernitza.

La fidelitat al text original per part de Carner és àmpliament apreciable, perquè l'oració “i no voldria donar-vos uns altres sis penics, baldament hagués d'anar a raure l'aigua bullenta” segueix perfectament l'estil i sintaxi de “and I wouldn't give another sixpence, if I was to be boiled for not doing it”. Així, no només segueix l'ordenació de conceptes, sinó que també utilitza el mateix recurs discursiu. És evident que Pàmies també intenta recontar els mateixos fets, però, en aquesta oració, no segueix la mateixa sintaxi.

En resum, és evident que la tasca de traductor és important no només per aquella persona que rep el discurs narratiu, sinó també pel mateix coautor. Llavors, amb la feina de trobar nous mots que puguin avenir-se amb el sentit exacte que l'autor de l'obra ha volgut transmetre ells també aprenen i engrandeixen el seu lèxic personal, fet que no ha sigut divergent en el cas de Carner. Tal com esmenta Miralles (2005: 140), “És evident que, no essent un tècnic de la llengua, l'aportació de Carner, a part de lèxica, per raó de les seves lectures i dels contactes freqüents amb la riuralia, era més aviat d'intuïció de solucions, de gust en la tria dubtosa, d'invenció d'un neologisme necessari o de resurrecció d'un arcaisme oportú”. A més també és important remarcar el fet que les vacil·lacions gramaticals i els castellanismes pràcticament desapareixen. Encara més, tal com assegura Ortín (2002: 129) “la preferència per l'arcaisme dona pas a una explotació més sistemàtica de les possibilitats d'expressió “digna” que la llengua mateixa ofereix en la morfologia de derivació, en el lèxic pròpiament i en la fraseologia”. D'acord amb aquest estament, és evident que la feina de Carner ha sigut de gran ajuda per augmentar el valor de la llengua catalana.

CONCLUSIONS

En començar el treball, l'objectiu primerenc va ser estudiar el procés lexicogràfic de la traducció que va fer Josep Carner d'*Una Cançó Nadalenca* (1918). D'aquesta manera, per analitzar la llengua que va fer ús Josep Carner, va ser necessari primerament lligar el context de l'època (el noucentisme i el projecte politicocultural) amb la seva figura com a traductor. Un cop va estar ben lligat aquest marc d'interpretació, es va realitzar un buidatge lèxic (que és compost per diverses categories gramaticals) i, posteriorment, un glossari (tot exposant aquelles paraules que avui dia havien quedat bandejades). Per complementar aquestes dades, es va considerar interessant fer un estudi comparatiu de manera paral·lela amb una traducció més recent, la de Xavier Pàmies. De manera similar, tot i que en menys proporció, es va poder observar i analitzar el procés de traducció que aquest realitzava.

La formulació del primer bloc, anomenat *plantejament teòric*, ha sigut fonamental per situar-se en el marc cultural d'aleshores. Així, els quatre apartats que el conformen (vida i obra de Josep Carner, context cultural de l'època, vida i obra de Charles Dickens i, finalment, el procés de treball de Xavier Pàmies) donen pas a la segona part del treball, *la part pràctica*. Aquesta —que és formada pel preludi, pel glossari i per la comparació de llenguatge dels dos traductors—, ha consistit en la recopilació d'aquelles paraules (o expressions) que poden arribar a ser considerades poc (o gens) habituals davant els ulls de la societat actual.

El capítol dedicat al noucentisme ha sigut molt útil per situar-me en el context i observar com aquest mateix empeny a diversos autors, entre ells el protagonista del nostre objecte d'estudi, a promoure un moviment que simbolitza la racionalització, l'ordre i la depuració de mots barroers. Així, aquest gust pel classicisme, que tant caracteritza el noucentisme, es veurà reflectit en les mateixes obres i traduccions de Carner —*Una Cançó Nadalenca* inclosa—. Aquest conte de caràcter infantil no només ajuda a transmetre la idea de civilització a la societat —valor essencial que es pot llegir entre línies gràcies al seu contingut—, sinó que també, mitjançant el llenguatge té la capacitat d'educar al lector, ja que aquest és bastit d'un lèxic excels que temps enrere ja havia

quedat marginat. D'aquesta manera, he pogut adonar-me de com autors noucentistes, com ara Josep Carner, ajudant-se de la llengua pròpia, tiren endavant un propòsit social connectat amb el millorament de capacitat intel·lectual.

Personalment, crec que el capítol dedicat a Josep Carner —sobretot el dedicat a la seva faceta de traductor— m'ha ajudat a tenir una visió renovada de la seva figura com a autor cèlebre del noucentisme. Abans de començar el treball, tenia una vaga impressió de la seva traducció que, a mesura que anava aprofundint sobre la matèria, s'ha incrementat considerablement. El fet d'haver estat fent recerca sobre aquest aspecte i haver llegit un munt d'articles (no tots ells utilitzats per a l'elaboració de l'apartat) m'ha donat una nova perspectiva de la feina que suposava adaptar la llengua anglesa a la llengua pròpia. Aquesta feina, doncs, no només suposa traslladar allò que es diu en paper, sinó que també és saber interpretar el significat d'allò que s'està explicant i transmetre-ho als seus lectors. No és d'estranyar el fet que s'interessés per un autor com Charles Dickens —i convertint-se així en el seu millor traductor—, ja que en la mateixa biografia es pot corroborar el seu interès per autors estrangers des d'una edat primerenca. És evident, doncs, que malgrat aquesta obra estudiada, *Una Cançó Nadalenca*, ha sigut considerada d'obra infantil, Josep Carner mostra la seva elevada capacitat lingüística que sempre li ha caracteritzat. Mirant-ho des de la perspectiva cultural del moment, és lògic pensar que la traducció d'aquesta obra, com moltes d'altres, va ser un exercici eficaç pel projecte politicocultural que s'estava duent a terme a principis del segle XX. Amb això, els noucentistes pretenien enaltir la llengua catalana i, al mateix temps, depurar-la de grolleria innecessària i sentimentalisme exagerat.

Quant a resultats pràctics, els quals s'han obtingut després d'haver realitzat la pertinent comparació entre el mot anglès de *Christmas Carol* amb el mot català d' *Una Cançó Nadalenca*, es pot afirmar que Carner no només ha sigut fidel a l'objectiu de l'escriptor anglès, sinó que també ha sigut capaç de dotar aquesta novel·la infantil d'una riquesa lèxica espectacular. Així, sense tenir la necessitat d'incorporar nous elements, com tampoc volent elidir cap oració, ha proporcionat una lectura fluida i ordenada. L'escriptor barcelonès, que era gran coneixedor d'altres llengües, ha sabut aprofitar els seus coneixements de la llengua anglesa per respectar l'estil, el model i l'escriptura d'una altra cultura sense descuidar la seva pròpia. Després d'haver dedicat moltes hores al glossari i a la comparació dels dos traductors de Dickens, considero que malgrat Pàmies

elabora una versió amb lèxic més actual i planer (defugint així de vocables desfasats), és Carner qui més cura pel llenguatge posseeix a l'hora de buscar alternatives sinònimes. Aquests sinònims, però, no allunyen el contingut original de la traducció, ja que mitjançant la varietat lèxica de Carner, l'apropa a l'original i la dota d'un caràcter català inconfusible.

Així, i havent vist els resultats del treball, he arribat a la conclusió que Carner no només era un gran escriptor, sinó també un meravellós traductor. El motiu d'aquesta afirmació es basa en el fet que ha sabut plasmar a la perfecció allò que Dickens volia transmetre a la seva obra. Carner, arran de la seva pròpia varietat lèxica (llengua carneriana), ha contribuït de forma considerable al millorament de l'estatus de la llengua. D'aquesta manera, no només ha transmès nous vocables, sinó que també ha sabut dignificar i enriquir la llengua.

Pel que respecta al meu aprenentatge, al llarg d'aquests vuit mesos de treball he après moltíssimes coses, des de factors lingüístics fins a històrics. En primer lloc, m'agradaria esmentar la documentació del període Noucentista, ja que aquest no només m'ha permès elaborar aquest projecte de manera cronològica i coherent, sinó que també, arran de la documentació pertinent, he après molt sobre el projecte politicocultural que sacsejava el panorama català d'aleshores. En segon lloc, estudiar la vida i obra de Carner també m'ha servit per aprendre sobre la seva manera d'escriure i entendre el perquè es va dedicar a la traducció, fet que és vagament estudiat a les escoles. Paral·lelament, quan vaig fer la lectura simultània d'*Una Cançó Nadalenca* de Carner i *Tots els contes de Nadal* Pàmies, vaig poder adonar-me de les semblances i diferències que hi havia entre ambdues versions. Arran d'aquest estudi, llavors, vaig poder assabentar-me que el panorama actual —i possiblement per què és el que hi estic més acostumada a consumir— tendeix cap a la facilitat de lectura i deixa de banda la riquesa lèxica de segles anteriors. Amb aquest fet no estic dient que una versió sigui millor que cap altra, sinó que el lèxic noucentista no ha perdurat en el tant en el temps com s'hauria esperat. Per acabar, crec que és important esmentar que la part pràctica d'aquest treball m'ha servit per aprendre nou vocabulari que no havia sentit mai, com ara *malmemar* o *recar*, i que, de fet, m'agradaria implementar-lo gradualment al meu *diccionari personal* per tal de millorar la meva expressió oral.

M'agradaria concloure aquest treball fent present la voluntat que l'objectiu màxim pugui tenir lloc en un futur. Aquest, doncs, és el que es plantejava a l'inici d'aquest treball: proporcionar una nova lectura depurada de vocabulari desfasat en el context lingüístic actual. A més, és evident, que si aconseguixo que una persona que hagi llegit aquest present treball per facilitar-li la lectura d'*Una Cançó Nadalenca* amb la traducció de Josep Carner i, a més, aprengui algun vocable nou de font noucentista, també serà un gran èxit per a la meva investigació.

BIBLIOGRAFIA

Llibres i articles consultats

- Ainaud de Lasarte, J., Bilbeny, N. & Comadira, N. (1994) *El Noucentisme: un projecte de modernitat*, Enciclopèdia catalana. Barcelona. Recuperat de: <http://hdl.handle.net/20.500.12368/10500> [Consultat el 3 de març de 2024].
- Arús, J. S. (1998). *La traducció literària en català al segle XX: alguns títols representatius*. *Quaderns: revista de traducció*, 23-32. Recuperat de: https://www.raco.cat/index.php/QuadernsTraduccio/article/download/25157/2499_1 [Consultat el 30 d'abril de 2024].
- Aulet, J. (1992) *Josep Carner i els orígens del noucentisme*, Curial, Barcelona.
- Broch, À., Castellanos, J., & Marrugat, J., (2020) *Història de la literatura catalana*. Enciclopèdia Catalana, Vol. VI, Barcelona.
- Cama Melero, E. (2022). *Estudi lexicogràfic d'El Preu de l'Amor, una traducció de Josep Carner*. Universitat de Girona. Recuperat de: <http://hdl.handle.net/10256/21346>
- De sousa, A.M.M. (2021). *Una visió de la moralidad en "un cuento de navidad" de Charles Dickens*. *Letras*, 56 (90), 107-132. Recuperat de: <https://revistas-historico.upel.edu.ve/index.php/letras/article/view/8906/5451> [Consultat el dia 23 de desembre de 2023].
- Dickens, C. (2003). *A Christmas Carol and Other Christmas Writtings*. Penguin. UK. Recuperat de: https://books.google.es/books?hl=es&lr=&id=dGUQVV1dSikC&oi=fnd&pg=PT7&dq=charles+dickens+christmas+carol&ots=Q8c4RnW2pC&sig=U6rypxBag1JvcIS3ULdSlv1Be8&redir_esc=y - v=onepage&q=charles dickens christmas carol&f=false [Consultat el dia 19 de desembre de 2023].
- Dickens, C. (1843). *A Christmas Carol: in prose; being a ghost story of Christmas*. Chapman & Hall. London. Recuperat de: <https://archive.org/details/1843christmascar00dickuoft/page/n9/mode/2up> [Consultat el dia 20 de desembre de 2023].
- Dickens, C. (2022). *Tots els contes de Nadal: traducció de Xavier Pàmies*, Les Ales esteses (La Magrana), Barcelona.
- Dickens, C. (1918). *Una cançó nadalenca; seguida de Novel.la de vacances: traducció per Josep Carner*, Catalana, Barcelona.

- Felgueroso, A.A (2006). *La Navidad en la literatura. Padres y Maestros/journal of Parents ans Teachers*, (304), 23-27. Recuperat de: <https://revistas.comillas.edu/index.php/padresymaestros/article/view/1765/1512> [Consultat el dia 23 de desembre de 2023].
- Ferrer, J. & Feliu, F. Un assaig general del fabrisme: la traducció de Pickwick de Josep Carner, *eHumanista: Journal of Iberian Studies*, (18), 248-261. Recuperat de: <https://www.ehumanista.ucsb.edu/sites/default/files/sitefiles/ivitra/volume18/3.5.Ferrer.pdf>
- Llovet, J. (2009). *Nadals de tota mena (Els vostres clàssics)*. El País. Recuperat de: https://elpais.com/diario/2009/12/31/quaderncat/1262224579_850215.html [Consultat el dia 26 de desembre de 2023].
- Manent, J. (1988) *Josep Carner i el Noucentisme*. Edicions 62. Barcelona.
- Miralles, C. (2005). Els Clàssics en el projecte cultural del Noucents. *Ítaca: quaderns Catalans de Cultura Clàssica* (21), 11-17. Recuperat de: <https://www.raco.cat/index.php/Itaca/article/download/177966/230336> [Consultat el 2 de maig de 2024].
- Ortín, M. (2002). Els Dickens de Josep Carner i els seus crítics. *Quaderns: revista de traducció*, (7), 0121-151. Recuperat de: <https://raco.cat/index.php/QuadernsTraduccio/article/view/25311> [Consultat l'1 de maig de 2024].
- Ortín, M. (1992). *Les traduccions de Josep Carner*. *Catalan Review*, 6(1-2), 401-410. Recuperat de: <https://www.raco.cat/index.php/CatalanReview/article/download/309393/399374> [Consultat el 30 d'abril de 2024].
- Pàmies, X. (2012). *Com tradueixo, Els Marges: revista de llengua i literatura*, (96), 106-117. Recuperat de: <https://core.ac.uk/download/pdf/39081506.pdf> [Consultat el 27 de desembre de 2023].
- Panyella, V. (1996). *Cronologia del Noucentisme: una eina* (Vol. 152). L'Abadia de Montserrat.
- Sadrurní, J.M. (2023). *Charles Dickens, el cèlebre novel·lista anglès que escribió "Cuento de navidad"*. *National Geographic: Historia*. Recuperat de: https://historia.nationalgeographic.com.es/a/charles-dickens-el-novelista-ingles-que-escribio-cuento-de-navidad_14332

Sellent Arús, J. (1998). *La traducció literària en català al segle XX: alguns títols representatius*. *Quaderns: Revista de traducció*, (2), 23-32. Recuperat de: <https://ddd.uab.cat/record/2666> [Consultat el 30 d'abril de 2024].

Ventura, D. (s.d.). *Biografia de Josep Carner*. Associació d'escriptors en llengua catalana. Recuperat de: <https://www.escriptors.cat/autors/carnerj/biografia> [Consultat l'1 de maig de 2024].

Diccionaris consultats:

DCVB: Alcover, A.M; Moll, F.d.B. (1985). *Diccionari català-valencià-balear: inventari lexicogràfic i etimològic de la llengua catalana en totes les seves formes literàries i dialectals*, Editorial Moll, Palma de Mallorca. Edició 2001-2002 en línia: <https://dcvb.iec.cat/>

DIEC2: *Diccionari de la llengua catalana de l'IEC*, (2019) Institut d'Estudis Catalans, Barcelona. Edició en línia: <https://dlc.iec.cat/>

Wordreference: Kellogg. M. (1999) *WordReference.com LLC*, Estats Units. Edició en línia: <https://www.wordreference.com/definition/>